

NATUURTOETS POLDER GROOT- MIJDRECHT ZUID

GEMEENTE DE RONDE VENEN

29 november 2005

110402/WA5/3W0/000797.001b

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Projectplan Marickenland	5
1.2	Doelstelling	6
2	Wettelijk kader	7
2.1	Gebiedsbescherming	7
2.1.1	Het Natuurbeleidsplan, Natura 2000, EHS	7
2.1.2	Vogel - en Habitatrichtlijnen	8
2.1.3	Natuurbeschermingswet	9
2.2	Soortbescherming	9
2.2.1	Flora - en faunawet	9
2.3	Rode Lijstsoorten	12
2.4	Oranje Lijstsoorten	12
3	Toetsing Flora – en faunawet	13
3.1	Onderzoeksgebied	13
3.2	Onderzoeksmethode	13
3.3	Resultaten	16
3.4	Mogelijke schadelijke effecten	28
3.4.1	Aanleg natuur- en recreatiegebied	28
3.4.2	Aanleg stedelijk gebied, sportvelden en verkeersvoorzieningen	30
3.5	Toetsing aan de Flora- en Faunawet	32
3.5.1	Overtreding verbodsbepalingen	32
3.5.2	Mogelijkheden voor vrijstellingen en ontheffingen	34
3.5.3	Voorwaarden voor ontheffingen	36
4	Toetsing (P)EHS	45
4.1	Toetsing Structuurschema Groene Ruimte	45
4.2	Huidige Wezenlijke waarden en kenmerken Polder Groot-Mijdrecht Zuid	47
4.3	Effecten natuurontwikkeling polder Groot-Mijdrecht Zuid	47
4.3.1	Toekomstige natuurdoeltypen	47
4.3.2	Effecten natuurontwikkeling	48
4.4	Invloeden van het bebouwen van omliggende gebieden	49
4.4.1	Inpassingsmaatregelen	50
5	Conclusies en aanbevelingen	51
5.1	Conclusies	51
5.1.1	Natuurtoets	51
5.1.2	Gebiedsbescherming	52
Bijlage 1	Locaties monsterpunten	55
Bijlage 2	Hazenstand Groot-Mijdrecht Zuid	59

HOOFDSTU

1 Inleiding

De gemeente De Ronde Venen is voornemens de locatie 'Marickenland' tussen Mijdricht en Vinkeveen te ontwikkelen tot een 'parklandschap' (zie figuur 1.1). Het betreft een plan voor de ontwikkeling van het agrarische buitengebied van polder Groot-Mijdricht Zuid tot woon-, natuur- en recreatiegebied.

ARCADIS heeft opdracht gekregen om de mogelijke ontwikkeling van agrarisch gebied tot woon-, natuur- en recreatiegebied te toetsen aan de natuurwetgeving. Deze toetsing van de natuurwetgeving vindt onder andere plaats op basis van uitgebreide inventarisaties naar de beschermde natuurwaarden in het plangebied.

1.1

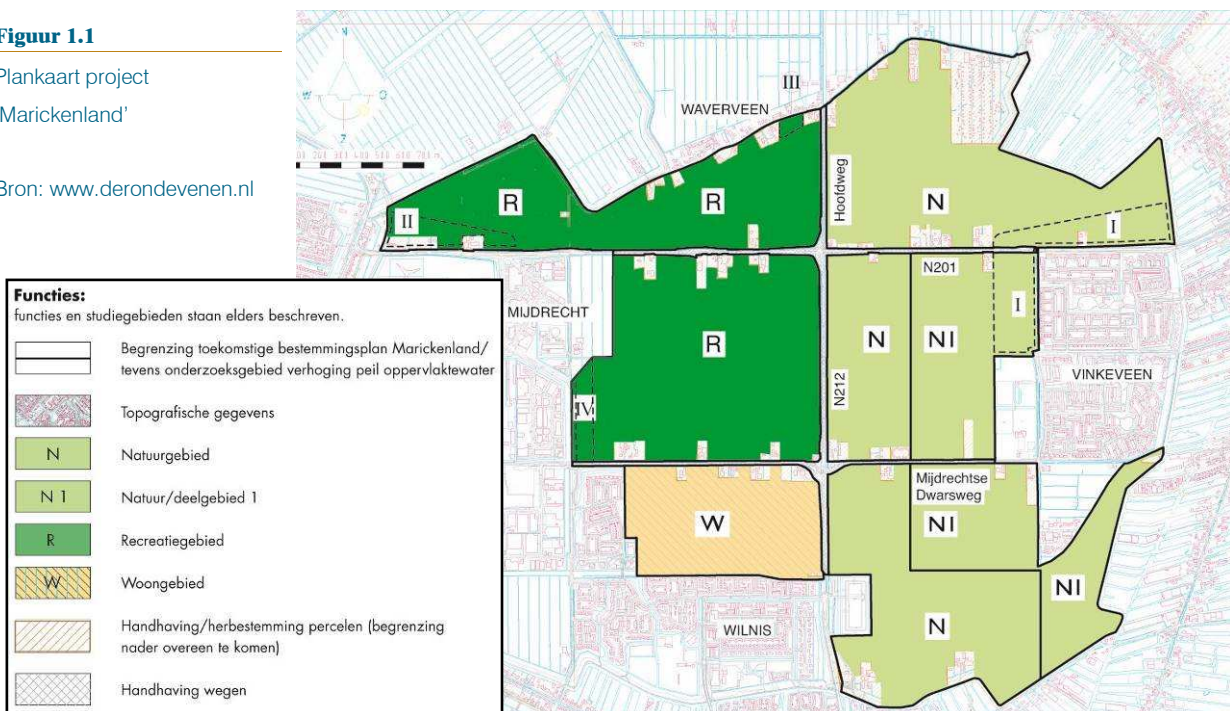
PROJECTPLAN MARICKENLAND

Het project Marickenland (circa 450 ha) gelegen in de polder Groot Mijdricht - Zuid wordt ontwikkeld tot een gevarieerd landschap waar veen, bos en water elk een eigen plaats in krijgen. Er zal een halfopen landschap ontstaan, centraal in de gemeente De Ronde Venen, met volop mogelijkheden om wandelend, fietsend of varend van de natuur te genieten. In het gebied zal ook plaats zijn voor woningbouw, waarmee de gemeente haar doelstellingen op het gebied van de volkshuisvesting kan realiseren (950 woningen).

Figuur 1.1

Plankaart project
'Marickenland'

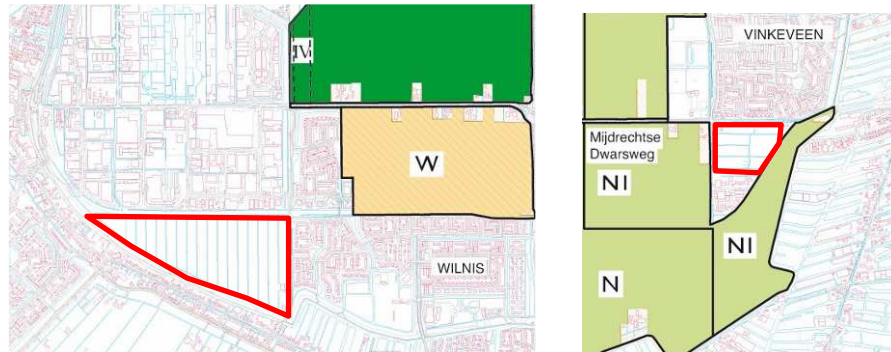
Bron: www.derondevenen.nl

Deze natuurtoets heeft echter een iets groter onderzoeksgebied dan het project Marickenland bestrijkt. De gebieden uit figuur 1.2 (rood omlijnd) maken eveneens deel uit van deze natuurtoets. Het betreft de realisatie van sportvelden (links) en de realisatie van een woonwijk (rechts; Westerheul 4). Voor het gemak wordt het gehele in deze natuurtoets onderzochte plangebied 'Marickenland' genoemd.

Figuur 1.2

Twee gebieden (rood omlijnd) welke wel behoren tot deze natuurtoets maar niet tot het plan Marickenland.

1.2

DOELSTELLING

Voor de gemeente De Ronde Venen is het belangrijk dat uit het voortraject al blijkt welke mogelijke beperkingen de huidige natuurwetgeving heeft op de plannen en werkzaamheden. Daarom wordt in een vroegtijdig stadium een gebiedstoetsing (gebiedsbescherming) en een toetsing op soortenniveau (soortbescherming) uitgevoerd.

Toetsing Vogel- en Habitatrichtlijnen, Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur

GEBIEDSBESCHERMING

Plannen of projecten in of in de directe nabijheid van de Speciale Bescherming Zones (SBZ) van de Europese richtlijnen, Natuurbeschermingsgebieden of (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur, de (P)EHS, moeten worden getoetst aan het toetsingskader van de Habitatrichtlijn (artikel 6) of aan het Structuurschema Groene Ruimte (zie tekstkader Hoofdstuk 2).

Het plangebied, 'Marickenland', ligt inderdaad in de (P)EHS. Deze toetsing, volgens het 'Nee, tenzij-beginsel' uit het Structuurschema Groene Ruimte zal dus plaats moeten vinden. Ook ligt een SBZ van de Habitatrichtlijn (Botshol) op ruime afstand van het plangebied. Toch zal hieraan door een eenvoudige voortoetsing aandacht worden besteed.

Natuurtoets Flora - en faunawet

SOORTBESCHERMING

Een natuurtoets richt zich op beantwoording van de vraag of door de geplande werkzaamheden verbodsbepalingen van de Flora - en faunawet overtreden (dreigen te) worden, welke mitigerende of compenserende maatregelen hiervoor getroffen kunnen worden en welke procedurele stappen hieruit volgen.

HOOFDSTU

2 Wettelijk kader

De op dit moment (november 2005) relevante kaders met betrekking tot de natuurwetgeving zijn voor het plangebied in onderstaande paragrafen weergegeven.

2.1**GEBIEDSBESCHERMING****2.1.1****HET NATUURBELEIDSPLAN, NATURA 2000, EHS**

In 1990 zag het nationale Natuurbeleidsplan het licht. Hierin beschrijft de overheid haar plannen om de achteruitgang in oppervlakte en kwaliteit van de Nederlandse natuur en haar biodiversiteit tegen te gaan. De Overheid wees daarvoor kerngebieden aan en ecologische verbindingzones. Samen met (toekomstige) natuurontwikkelingsprojecten en soortbeschermingsplannen moet dit Natuurbeleidsplan voor 2018 de kwaliteit en biodiversiteit van de Nederlandse natuur veiligstellen.

De Provincies werkten in de jaren '90 dit beleidsplan uit. Zo ontstond er een heel stelsel van kerngebieden, gebieden waar natuur (her)ontwikkeld moet gaan worden en verbindingzones hiertussen. Door aankoop van de gekozen gebieden, juiste inrichting en goed beheer zal hierdoor een samenhangend stelsel ontstaan van hoogwaardige, voor Nederland typische natuurgebieden.

Inmiddels is dit natuurbeleid overgenomen in Natura 2000 en geldt dit voor alle E.U.-lidstaten.

Aanwijzing van deze gebieden heeft grote consequenties voor de functies van de gebieden. Het is daarom van belang om te onderzoeken of het plangebied gelegen is in, of in de directe nabijheid van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur, de zogenaamde PEHS.

Inderdaad ligt het plangebied 'Marickenland' in een gebied wat is aangemerkt als Ecologische Hoofdstructuur¹; nieuwe (nog te realiseren) natuur (Zie figuur 3.19).

De bescherming van de (P)EHS vindt plaats door toepassing van een afwegingskader, het zogenoemde "Nee, tenzij - beginsel" volgens het Structuurschema Groene Ruimte (nu - november 2005- geldt het afwegingskader van het Structuurschema Groene Ruimte nog; wanneer de Nota Ruimte van kracht wordt, geldt deze als het afwegingskader). Dit houdt in dat binnen en in de nabijheid van beschermde gebieden nieuwe plannen of projecten niet zijn toegestaan, als deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van reden(en) van groot openbaar belang. Hierbij geldt dat schade zoveel mogelijk moet worden voorkomen, door

¹ Provincie Utrecht, Provinciale natuurdoeltypen, Utrecht, 2001. / www.provincie-utrecht.nl

de plannen aan te passen of door de uitvoer van schadebeperkende (mitigerende) maatregelen. Resterende schade moet dan worden gecompenseerd².

2.1.2

VOGEL - EN HABITATRICHTLIJNEN

De Europese Unie heeft twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorgdragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'.

Het hoofddoel van de Vogelrichtlijn is het instandhouden van alle natuurlijk in het wild levende *vogel*soorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het instandhouden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De Habitatrichtlijn kent evenals de Vogelrichtlijn twee beschermingsdoelen:

1. de bescherming van gebieden, waarin belangrijke habitats en soorten voorkomen en
2. de bescherming van zeldzame en bedreigde planten- en diersoorten.

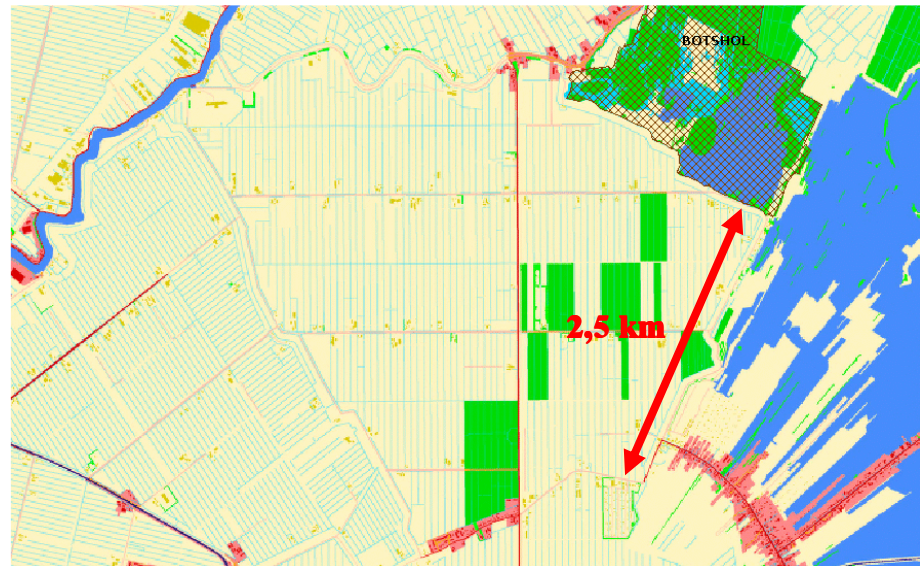
In Nederland is de vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn vereiste bescherming van soorten overgenomen in de Flora- en faunawet, zie paragraaf 2.2.1.

De locatie Marickenland ligt op 2,5 km van een Speciale BeschermingsZone (SBZ) van de Habitatrichtlijn, de Botshol (zie figuur 2.4) en niet in de nabijheid van gebieden welke zijn aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn.

Figuur 2.3

Begrenzing van de SBZ van de Habitatrichtlijn Botshol (gearceerd).

Bron: www.minlnv.nl

Gezien de ruime afstand tot de SBZ en de aard van de ontwikkelingen (recreatie, natuur [vernatting], en verder weg van de SBZ woningen) worden geen negatieve effecten op de SBZ verwacht.

Wat waarschijnlijk wel van invloed is op de SBZ Botshol, is de vernatting van enige honderden ha in het noordelijk deel van plangebied ten behoeve van natuurontwikkeling.

² Ministerie van VROM, e.a., Nota Ruimte, Den Haag, 2004.

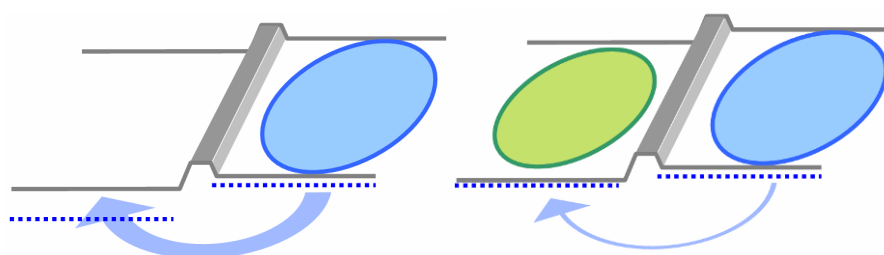
De vernatting van een deel van het plangebied (een diepe droogmakerij) zorgt voor minder kwel / opwelling ter plaatse. Dit heeft gevolgen voor de wegzijging uit de omliggende (hogere, nattere) veengebieden. In de omliggende veengebieden zal de wegzijging (aanzienlijk) afnemen.

Dit heeft gevolgen voor de aanvoer van gebiedsvreemd water naar deze gebieden. Doordat er minder water wegzijgt, hoeft er ook minder (gebiedsvreemd) water aangevoerd te worden.

Figuur 2.4

Wegzijging / kwel in de oude (l) en de nieuwe situatie (r)

Pijl: wegzijging, kwel
Stippellijn: grondwaterstand

Deze effecten zullen het sterkst gelden voor de Vinkeveense plassen. Aangezien de SBZ Botshol op ongeveer 2,5 km afstand ligt van het plangebied, is het waarschijnlijk dat bovengenoemde positieve effecten optreden op de SBZ, zij het in zeer beperkte mate.

Het plan Marickenland en de directe omgeving zijn niet aangewezen als SBZ in het kader van de Vogelrichtlijn, daarom wordt in de rapportage niet verder ingegaan op deze beschermingsstatus.

De ontwikkeling van het plan Marickenland heeft zeer waarschijnlijk alleen positieve effecten op de SBZ van de Habitatrichtlijn Botshol (afname wegzijging, minder toevoer gebiedsvreemd water), daarom wordt in de rapportage niet verder ingegaan op deze beschermingsstatus.

2.1.3

NATUURBESCHERMINGSWET

De 'nieuwe' Natuurbeschermingswet 1998, met een implementatie (omzetting naar Nederlands recht) van art. 6 van de Habitatrichtlijn, is op 1 oktober 2005 van kracht geworden.

Doel van de Natuurbeschermingswet is het geven van wettelijke bescherming aan terreinen en wateren met bijzondere natuur- en landschapswaarden. Door toepassing van de wet kan een gebied als beschermd natuurmonument worden aangewezen. Hierdoor kunnen bedreigingen van de natuur een halt worden toegeroepen, of aan regels gebonden worden.

De locatie Marickenland en de directe omgeving is echter niet aangewezen als beschermd natuurmonument; daarom wordt in de rapportage niet verder ingegaan op deze beschermingsstatus.

2.2

SOORTBESCHERMING

2.2.1

FLORA - EN FAUNAWET

De Flora - en faunawet richt zich op de bescherming van wilde planten en diersoorten. Welke planten- en diersoorten beschermd zijn, staat in de wet. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren. In de wet is verder

bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld mogen worden.

Daarnaast is het niet toegestaan om hun directe leefomgeving, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora - en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen.

De verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, vormen een belangrijk onderdeel van de Flora - en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante, wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Algemene verbodsbepalingen Flora - en faunawet (artikelen 8 t/m 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Plicht om vooraf te toetsen

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen:

- welke beschermde dieren en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- leidt het realiseren van het plan of de uitvoering van de geplande werkzaamheden tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Flora - en Faunawet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd moeten worden?
- als dan nog schadelijke effecten overblijven -> kunnen er dan andere (mitigerende) maatregelen worden genomen om deze schadelijke effecten te verminderen?
- als dan nog (rest)schade optreedt aan beschermde soorten, welke compenserende maatregelen moeten dan worden genomen om deze onvermijdelijke schade te compenseren?
- is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten ontheffing (ex-artikel 75 van de Flora - en faunawet) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist?

Vrijstelling en mogelijkheid ontheffing aan te vragen

De wet biedt in artikel 75 de mogelijkheid om ontheffing aan te vragen voor overtreding van de verboden uit de artikelen 8 tot en met 18. In veel gevallen kan een plan overigens zo

uitgevoerd worden, dat overtreding van de genoemde verbodsbepalingen niet aan de orde is.

Wanneer dit niet mogelijk blijkt te zijn, en de wet geen mogelijkheden biedt voor een vrijstelling, dan moet echter een ontheffing aangevraagd worden. Deze kan alleen onder bepaalde voorwaarden worden verstrekt.

Onder bepaalde voorwaarden van *zorgvuldigheid* is het mogelijk om van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vrijstelling of ontheffing te krijgen. Aanvragen kunnen worden ingediend bij de Dienst Regelingen (voormalige dienst LASER) van het Ministerie in Dordrecht.

In de AMvB van februari 2005, artikel 75 (*Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*) wordt ten aanzien van deze voorwaarden van *zorgvuldigheid* onderscheid gemaakt in verschillende groepen plant- en diersoorten, met verschillende 'beschermingsniveaus':

Groep 1: Algemene soorten waarvoor een vrijstelling geldt (Tabel 1 AMvB).

Voor werkzaamheden die schade toebrengen aan algemeen voorkomende soorten geldt een vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel blijft voor deze soorten de zorgplicht van kracht.

Groep 2: Overige soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wanneer volgens een gedragscode gewerkt wordt (Tabel 2 AMvB & vogels).

Voor werkzaamheden die schade toebrengen aan een zogenaamde 'overige' soorten geldt een vrijstelling mits volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Wanneer een dergelijke gedragscode (nog) niet beschikbaar is, dient alsnog een ontheffing te worden aangevraagd. Deze kan worden verleend indien de beoogde ruimtelijke ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en). Wanneer schade niet voorkomen kan worden dienen eventueel mitigerende (verzachtende) en compenserende maatregelen genomen te worden. Voor vogels geldt echter een uitgebreidere toets voor een ontheffing (zie ook onder groep 3).

Groep 3: Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten en in AMvB aanvullend aangewezen soorten (streng beschermde soorten) (Tabel 3 AMvB).

Voor werkzaamheden die schade toebrengen aan soorten welke genoemd worden in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in de door het ministerie van LNV per algemene maatregel van bestuur aanvullend aangewezen soorten (tabel 3 van AMvB van februari 2005), geldt een streng beschermingsregime. Voor deze soorten geldt geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Een ontheffing kan worden verleend indien aan drie voorwaarden wordt voldaan (alle even belangrijk):

- er is géén andere bevredigende oplossing mogelijk (er is geen alternatief);
- er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten;
- er wordt géén afbreuk gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Zorgplicht

Ten opzichte van eerdere wetgeving voor soortbescherming is nieuw dat dieren en planten met de Flora- en Faunawet beschermd worden, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is de zorgplichtbepaling opgenomen in artikel 2 van de Flora- en Faunawet. Hierin staat dat iedereen *naar redelijkheid* voldoende

zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. Dit geldt voor iedereen en voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn in de Flora- en faunawet. Het is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen (zie hierboven), die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd.

2.3

RODE LIJSTSOORTEN

Op de Rode Lijst staan bedreigde of kwetsbare planten en dieren; deze lijsten zijn gebaseerd op analyses van landelijke gegevens. Een deel van de Rode Lijstsoorten valt in de bovengenoemde (onder de Flora- en faunawet vallende) categorieën; een groot aantal andere soorten is onbeschermd. Wij geven invulling aan de *zorgplicht* van de Flora - en faunawet door ook rekening te houden met deze soorten.

2.4

ORANJE LIJSTSOORTEN

Op de Oranje Lijst van de provincie Utrecht staan binnen de provincie bedreigde of kwetsbare planten en dieren. Ook bevat de lijst andere aandachtsoorten, waaronder soorten die landelijk achteruitgaan of zeldzaam zijn. Deze lijst is ontstaan na zorgvuldige analyse van uitgebreide gegevensbestanden over waarnemingen van soorten in de provincie Utrecht; de lijst is vastgesteld op basis van internationale criteria³. Een deel van deze Oranje Lijstsoorten valt ook in de bovengenoemde (onder de Flora- en faunawet vallende) categorieën, een groot aantal andere soorten is onbeschermd. Wij geven invulling aan de *zorgplicht* van de Flora - en faunawet door ook rekening te houden met deze Utrechtse Oranje Lijstsoorten.

³ Timmers & Van den Dool, 2000.

HOOFDSTU

3 Toetsing Flora – en faunawet

3.1

ONDERZOEKSGBIED

Het onderzoeksgebied (zie figuur 1.1, 1.2) ligt in de gemeente De Ronde Venen en heeft een totale oppervlakte van circa 553 ha. Het gebied is een droogmakerij welke gemiddeld zo'n zes meter onder zeeniveau ligt en die wordt omgeven door een ringkade en aan de zuid- en oostzijde ook door een ringvaart. Langs de randen van het onderzoeksgebied liggen de bebouwingskernen van Waverveen (in het noorden), Vinkeveen (in het oosten), Wilnis (in het zuiden) en Mijdrecht (in het westen).

Het overgrote deel van het gebied bestaat uit grasland, dat wordt gebruikt als hooi (kuilgras)- en weiland ten behoeve van de melkveehouderij. In het noorden van het gebied liggen ook enkele percelen waarop maïs wordt geteeld. Voorts liggen nabij de bebouwing van Vinkeveen enkele kleine bospercelen. Opgaande beplanting in het gebied is verder aan te treffen rond de boerderijen (erfbepanting) en langs wegen. Een opvallend element in het gebied is de oude spoordijk (zie foto 1.0), die is begroeid met moerassige en droge ruigten en struweel. Het gebied wordt doorsneden door verschillende wegen waarvan de provinciale weg N201, Hilversum-Aalsmeer, het gebied in feite verdeelt in een noordelijk en een zuidelijk deel.

De percelen in het gebied worden begrensd door talrijke sloten, waarvan het overgrote deel zeer veel modder en maar weinig water bevat. De sloten wateren af op een aantal grotere watergangen. Van noord naar zuid zijn dit de Hoofdtocht, de Korte Dwarstocht, de Mijdrechtse Dwarstocht, de Driehuizer Dwarstocht en de Demmerikker Zijtocht. Via de Hoofdtocht staan al deze wateren, zowel ten noorden als ten zuiden van de N201, met elkaar in verbinding. In het gebied treedt veel brakke ijzerhoudende kwel op.

3.2

ONDERZOEKSMETHODE

Het onderzoeksgebied is onderzocht door veldecologen van ARCADIS gedurende de weken 36, 37, 48, 49, en week 50 van 2004, en gedurende de weken 6, 12, 14, 17, 18, 21, 24, 26 en 27 van 2005. In totaal zijn er vanaf september 2004 29 bezoeken aan het gebied gebracht. In figuur 3.1 is een overzicht weergegeven van de bezoeken die aan het gebied zijn gebracht.

Figuur 3.1

De exacte data van de bezoeken aan het plangebied.

Afkortingen van de onderzochte groepen:

z: zoogdieren;

z(val): zoogdieren

vallenonderzoek;

vl: vleermuizen;

v: vogels;

a: amfibieën;

vi: vissen;

i: insecten.

Bezoekdatum	Tijdstip	Groepen
2-sep-04	08:00-18:00	v,a,i
3-sep-04	08:00-18:00	v,a,i
6-sep-04	08:00-18:00	v,a,i
24-nov-04	etmaal	z(val),v
25-nov-04	etmaal	z(val),v
26-nov-04	etmaal	z(val),v
27-nov-04	etmaal	z(val),v
28-nov-04	etmaal	z(val),v
30-nov-04	etmaal	z(val),v
1-dec-04	etmaal	z(val),v
2-dec-04	etmaal	z(val),v
3-dec-04	etmaal	z(val),v
7-feb-05	10:00-16:00	v
23-mrt-05	08:00-18:00	z,v,a
5-apr-05	06:00-18:00	z,v,a
27-apr-05	06:00-19:30	z,v,a,vi,i
9-mei-05	05:00-18:00	z,v,a,i
23-mei-05	04:30-16:00	z,v,a,i
26-mei-05	21:00-01:00	z,vi,v,a,i
27-mei-05	08:00-18:00	z,v,a,i
14-jun-05	etmaal	z(val),vl,v,a,i
15-jun-05	etmaal	z(val),vl,v,a,i
15-jun-05	05:00-17:00	z,v,a,i
16-jun-05	etmaal	z(val),vl,v,a,i
28-jun-05	08:00-19:00	z,v,a,i
6-jul-05	10:00-15:00	a,vi
10-jul-05	10:00-15:00	a,vi

Het veldonderzoek is uitgevoerd volgens de methodieken van de gegevensverzamelende organisaties: FLORON (vaatplanten), RAVON (amfibieën, vissen en reptielen), SOVON (vogels) en VZZ (zoogdieren). In onderstaande paragrafen wordt de methodiek per soortgroep besproken.

Zoogdieren

De gegevens over het voorkomen van zoogdieren zijn verzameld aan de hand van vondsten, vangsten en incidentele waarnemingen. Ten behoeve van kleine zoogdieren is tweemaal een vallenonderzoek uitgevoerd met behulp van life-traps van het type Longworth (zie foto 3.2; vallen zijn geplaatst met het oog op de mogelijke aanwezigheid van Waterspitsmuis en Noordse woelmuis) en enkele kastvallen voor Egels en kleine marterachtigen.

Het 1^e vallenonderzoek vond plaats tussen 24 november – 4 december 2004. Voor dit onderzoek zijn in totaal 140 Longworth-vallen en 12 kastvallen gebruikt, die waren opgesteld in zeven raaien. Het 2^e vallenonderzoek is uitgevoerd in het toegevoegde onderzoeksgebied en vond plaats tussen 14 - 16 juni 2005. Voor dit onderzoek zijn in totaal 38 Longworth-vallen gebruikt die waren opgesteld in 4 vangraaien. Tijdens beide vallenonderzoeken is per locatie gedurende 2 etmalen gevangen, en zijn de vallen elke acht uur gecontroleerd. Zie voor de locaties van de raaien Bijlage 1 (derde blad).

Figuur 3.2

Een life-trap (type Longworth) in een struweel in het plangebied.

Vleermuizen

Ten behoeve van vleermuizen is gedurende 4 avonden en/of nachten onderzoek uitgevoerd met behulp van een bat-detector (Pettersson D240x). Tijdens deze bezoeken zijn vooral elementen bezocht die voor vleermuizen van betekenis zijn, zoals bredere watergangen, bebouwing, houtsingels, struweelgroepen en bosjes.

Vogels

In het voorjaar van 2005 zijn zes inventarisatiebezoeken aan het gebied gebracht, waarbij de aanwezige broedvogels zijn gekarteerd. Daarnaast zijn tijdens avond- en/of nachtbezoeken gegevens verzameld van soorten die 's nachts actief zijn (uilen, ralachtigen). De aandacht tijdens de broedvogelinventarisatie is primair uitgegaan naar soorten die zijn opgenomen op de Rode Lijst en de Oranje Lijst. Voor soorten die in het gebied (zeer) algemeen zijn, is geen uitgebreide territoriumkartering uitgevoerd. Ook van Boerenwaluw, Huiswaluw, Ringmus en Huismus is – hoewel deze soorten op de nieuwste versie van de Rode Lijst zijn opgenomen – geen uitgebreide territoriumkartering uitgevoerd. De betreffende soorten broeden op, in of rond boerderijen en andere bebouwing, die niet afgebroken zal worden. Bovendien geldt ook voor deze soorten dat gegevens over hun voorkomen in relatie tot het doel van het onderzoek nauwelijks extra informatie opleveren. Voor de niet tot in detail onderzochte soorten is op grond van de ervaringen en informatie die verkregen is tijdens het veldonderzoek, wel een schatting gemaakt van het aantal broedparen (territoria) dat in het gebied aanwezig is. Enkele soorten die niet op de Rode of Oranje Lijst staan, zijn wel gekarteerd. Het betreft enkele soorten van bosjes, ruigten en struwelen, een habitatype dat in het gebied schaars is.

Tijdens de overige bezoeken aan het gebied zijn aanvullende gegevens over het voorkomen van (broed)vogels verzameld. Bovendien zijn in november 2004 – februari 2005 nog drie bezoeken aan het gebied gebracht om een indruk te krijgen van de betekenis van het gebied voor pleisterende ganzen en Smienten en zijn actuele waarnemingen van het vogelnet van de provincie Utrecht als aanvulling gebruikt.

Amfibieën

De gegevens over het voorkomen van deze groep zijn verzameld door het bemonsteren van 22 punten. In de set met monsterpunten zijn de watergangen van redelijke tot goede kwaliteit, in verhouding tot de watergangen van slechte kwaliteit (veel bagger, zeer geringe diepte), duidelijk oververtegenwoordigd. Zie voor de bemonsteringslocaties Bijlage 1, het eerste blad.

Per monsterpunt is een traject van 5 tot 10 meter bestaande uit water en oever onderzocht. Het water is bemonsterd met een schepnet, de oevers zijn afgezocht op eventueel aanwezige volwassen dieren. Een deel van de aangetroffen volwassen dieren, in het bijzonder groene kikkers, is gevangen ter nadere determinatie. Niet nader gedetermineerde groene kikkers zijn genoteerd als groene kikker-complex. Tevens zijn gegevens over het voorkomen van amfibieën verzameld tijdens het vissenonderzoek in juli en het elektrisch bemonsteren, later. Tijdens de avond-/nachtbezoeken in mei en juni is het gebied bovendien onderzocht op de aanwezigheid van Rugstreeppadden. Veel aanvullende gegevens over het voorkomen van amfibieën zijn verzameld tijdens de overige bezoeken aan het gebied.

Vissen

De gegevens over het voorkomen van vissen zijn verzameld door het bemonsteren van een 20-tal punten in het gebied in juli. In de set met monsterpunten zijn de watergangen van redelijke tot goede kwaliteit, in verhouding tot de watergangen van slechte kwaliteit (veel bagger, zeer geringe diepte), enigermate oververtegenwoordigd. Zie voor de bemonsteringslocaties bijlage 1, derde blad.

De punten ten noorden van de N201 zijn bemonsterd middels elektrische vissen, de punten ten zuiden van de N201 met een schepnet. In dit laatste gebied is op aangegeven van de visrethhebbende afgezien van elektrisch vissen vanwege het hoge zoutgehalte van het water. Aanvullende gegevens over het voorkomen van vissen zijn verzameld tijdens het onderzoek naar amfibieën en ook tijdens de overige bezoeken zijn nog enkele waarnemingen verricht.

Insecten

De gegevens over deze groep zijn verzameld aan de hand van zichtwaarnemingen en vangsten. Tijdens de bezoeken zijn vooral elementen bezocht die voor de verschillende soorten insecten (potentieel) van betekenis zijn, zoals bredere watergangen, bosjes struweelgroepen, ruigten en bloemrijke vegetaties. Bij het onderzoek naar insecten is de aandacht primair uitgegaan naar soorten die zijn opgenomen op de Rode Lijst en de Oranje Lijst.

3.3**RESULTATEN**

De volgende door de Flora- en faunawet beschermde planten- en diersoorten en/of soorten die voorkomen op de Rode Lijst en de Oranje Lijst, zijn in het onderzoeksgebied aangetroffen:

Vaatplanten

Tijdens een flora-inventarisatie van de polder Groot-Mijdrich Zuid door de provincie Utrecht in 2003 is in het onderzoeksgebied alleen de Zwanebloem aangetroffen:

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	FF-wet	Rode Lijst	Oranje Lijst
Zwanebloem	<i>Butomus umbellatus</i>	Tabel 1		

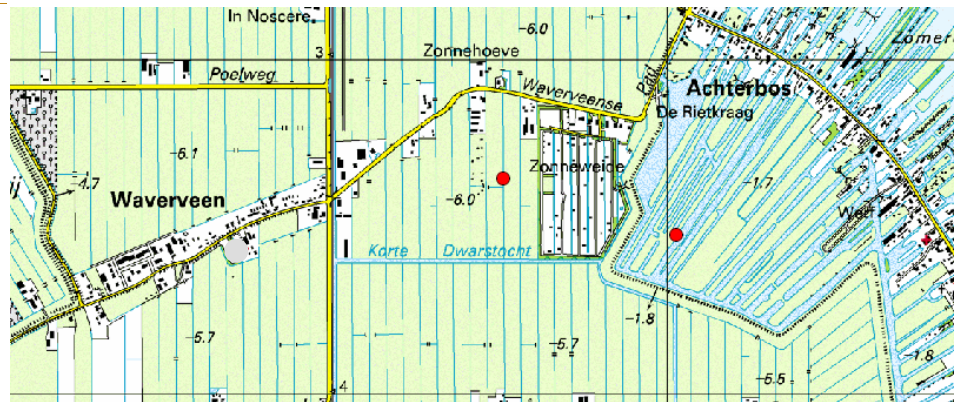
Figuur 3.3

Aangetroffen beschermde en/of zeldzame planten.

Tijdens het onderzoek zijn er nog aanvullende waarnemingen verricht. Opvallend is de afwezigheid van Dotterbloemen en andere beschermde soorten (zoals orchissen) in het uitgestrekte plangebied!

Figuur 3.4

De in en nabij het onderzoeksgebied waargenomen Zwanebloem (rode stippen)

Zoogdieren

In het onderzoeksgebied zijn de volgende beschermde soorten zoogdieren aangetroffen:

Figuur 3.5

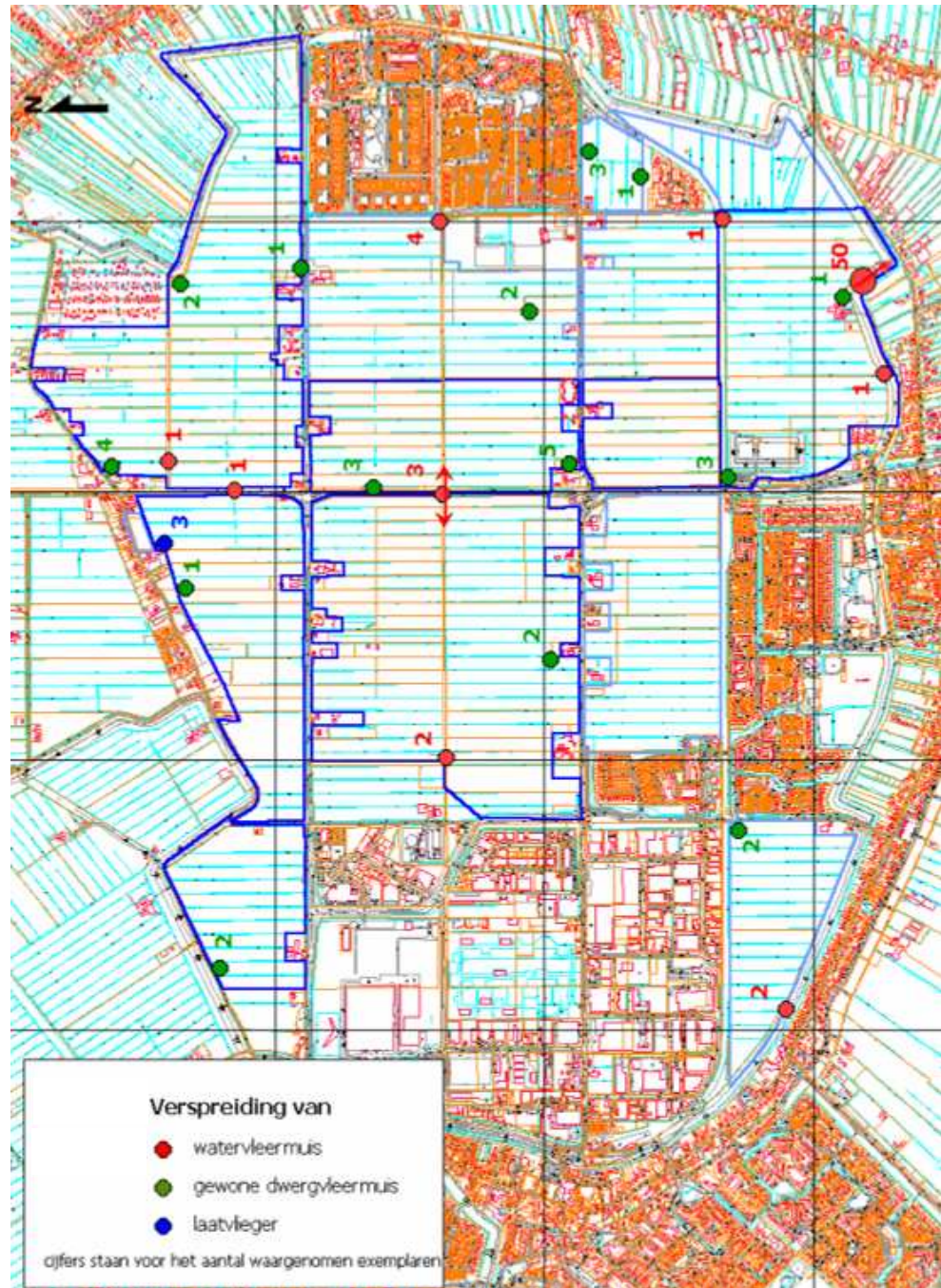
Aangetroffen (door de Flora- en faunawet) beschermde en/of zeldzame zoogdieren.

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	FF-wet	Rode Lijst	Oranje Lijst
Kleine zoogdieren:				
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	Tabel 1		
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	Tabel 1		
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	Tabel 1		
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	Tabel 1		
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	Tabel 1		
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	Tabel 1		
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	Tabel 1		
Mol	<i>Talpa europaea</i>	Tabel 1		
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	Tabel 1		
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	Tabel 1		
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	Tabel 1		
Vleermuizen (jachtgebieden):				
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tabel 3		
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	Tabel 3		
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	Tabel 3		

Tijdens het onderzoek naar vleermuizen werden slechts drie soorten vastgesteld: Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Watervleermuis. De eerste soort komt verspreid door het gehele gebied in kleine aantallen voor, meestal rond boerderijen en in de nabijheid van opgaande begroeiing. Van de Laatvlieger werden enkele exemplaren waargenomen in de omgeving van Waverveen. De Watervleermuis is verspreid waargenomen; zowel jagent als vliegend boven de grotere watergangen. Opmerkelijk zijn de waarnemingen in juni van circa 50 (uit)vliegende watervleermuizen die over de sloot langs de ringkade nabij boerderij Vredelust uitvlogen naar het zuidoosten (zie figuur 3.6). Deze waarneming duidt erop dat er in de nabijheid van deze locatie, mogelijk in het geboomte langs de Ir. Enschedeweg, een kolonie (zomerverblijfplaats) van deze soort aanwezig is.

Figuur 3.6

Aangetroffen foeragerende
vleermuizen waaronder 50
migrerende Watervleermuizen.

Opvallend was de afwezigheid van jagende of migrerende Meervleermuizen. Ook zeer opvallende in de polder Groot-Mijndrecht Zuid is de hoge dichtheid aan Hazen. Om deze hoge dichtheid aan Hazen in beeld te brengen, zijn op 15 juni de aantallen per perceel gekarteerd. In totaal zijn er 285 Hazen geteld! De resultaten hiervan zijn weergegeven in bijlage 2.

Figuur 3.7

Het plangebied kent een zeer hoge dichtheid aan Hazen.

Vissen

De aanwezigheid van de volgende beschermde vissen is in het onderzoeksgebied vastgesteld:

Figuur 3.8

Aangetroffen (door de Flora- en faunawet) beschermde en/of zeldzame vissen.

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	FF-wet	Rode Lijst	Oranje Lijst
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>	Tabel 2		
Kroeskarper	<i>Carassius carassius</i>		Kwetsbaar	Bedreigd

In het gebied zijn slechts acht soorten vissen vastgesteld, waarvan 1 door de Flora- en faunawet beschermde soort, en een soort van de Rode- en Oranje Lijst. Vermoedelijk komen er in het gebied wel meer soorten voor, en dan met name in de grotere watergangen in het zuidelijk deel (ten zuiden van de N201). Ondanks intensief vissen is het niet gelukt om hiervan de aanwezigheid vast te stellen. Vanwege het hoge zoutgehalte van het water in dit gebiedsdeel als gevolg van brakke kwel – en daarmee samenhangend het hoge elektrische geleidingsvermogen – werd het in overleg met de visrechtenhouders niet verantwoord geacht alhier elektrisch te vissen. De bemonstering in dit gebiedsdeel heeft daarom plaatsgevonden met een groot schepnet, een methode die minder geschikt is voor toepassing in grotere wateren. Daarentegen laten soorten die zich bij voorkeur tussen de vegetatie (langs de oever) ophouden zich ook in grotere watergangen redelijk goed bemonsteren met een schepnet. Het zijn bovendien juist deze soorten die ecologisch veelal het meest interessant zijn (beide modderkruipersoorten en de Bittervoorn).

Hoewel het geringe aantal vastgestelde vissoorten mogelijk voor een deel geweten kan worden aan de gehanteerde bemonsteringsmethode, is de relatieve soortenarmoede wel degelijk een reëel gegeven. In het noordelijk deel van het gebied (ten noorden van de N201), waar wel elektrisch gevestigd werd, zijn zelfs uitsluitend Tiendoornige stekelbaarsjes gevangen. De oorzaak van de schaarste aan vissoorten wordt vermoedelijk veroorzaakt door de zeer slechte kwaliteit van het merendeel van de watergangen. Veel watergangen bevatten erg veel bagger, soms zelfs tot bijna aan het oppervlak, en zijn daardoor erg ondiep. Slechts hier en daar komen redelijk goed ontwikkelde watervegetaties voor.

Figuur 3.9

Locaties waar (door de Flora- en faunawet) beschermde en/of zeldzame vissen zijn aangetroffen.

Amfibieën

De aanwezigheid van volgende beschermde amfibieën is in het onderzoeksgebied vastgesteld:

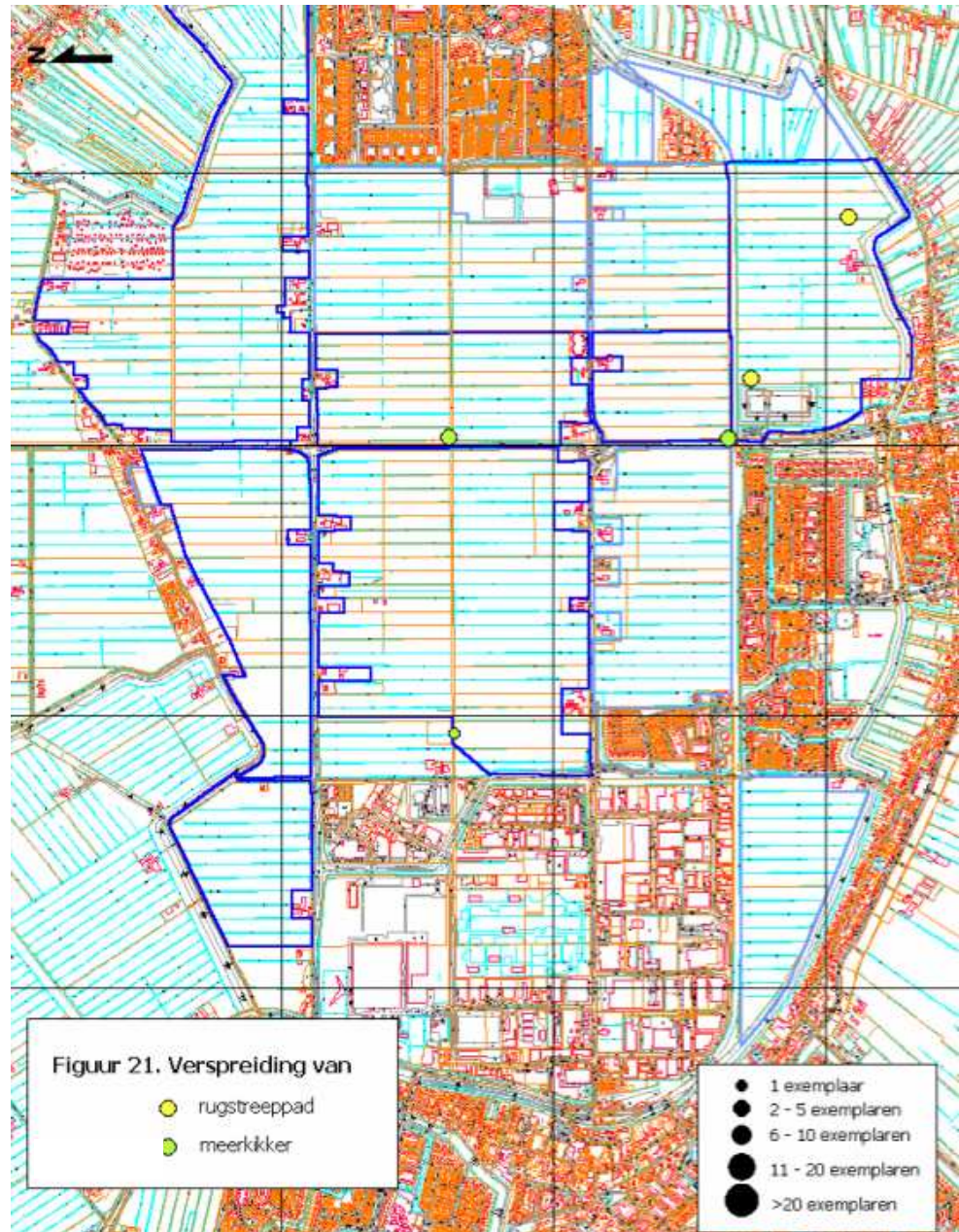
Figuur 3.10

Aangetroffen (door de Flora- en Faunawet) beschermde amfibieën.

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	FF-wet	Rode Lijst	Oranje Lijst
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	Tabel 1		
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	Tabel 1		
Groene kikker-complex	<i>Rana esculenta (synklepton)</i>	Tabel 1		
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	Tabel 1		
Middelste groene kikker	<i>Rana klepton esculenta</i>	Tabel 1		
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>	Tabel 1		
Rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>	Tabel 3		Potentieel bedreigd

Figuur 3.11

Vastgestelde
Rugstreepadden in het
plangebied

Van de vastgestelde soorten is de Middelste groene kikker de algemeenste soort. De soort is op meer dan de helft van alle monsterpunten waargenomen. Op grond van de waarnemingen tijdens de andere bezoeken is het aannemelijk dat deze soort langs (vrijwel) alle watergangen in het gebied is aan te treffen. De Meerkikker werd slechts op twee locaties met zekerheid vastgesteld, maar de soort heeft mogelijk een ietwat ruimere verspreiding dan uit de verzamelde gegevens blijkt. De Gewone pad en Bruine kikker komen verspreid voor maar komen schaarser voor dan de aanwezige Groene kikkers. De Kleine watersalamander is nagenoeg beperkt tot watergangen met weinig tot geen bagger op de bodem en een goed ontwikkelde watervegetatie. Dergelijke sloten zijn vooral aan te treffen aan de randen (nabij de woonwijken) en langs wegen waar de bodem is versterkt/opgehoogd met zand. Op twee dicht bij elkaar gelegen locaties tussen de spoordijk en de ringkade, in de omgeving van boerderij Vredelust, zijn tijdens de nachtbezoeken in juni enkele Rugstreepadden gehoord (zie figuur 3.11).

Reptielen

Er zijn in het onderzoeksgebied geen reptielen vastgesteld. De enige soort die in aanmerking zou komen, de Ringslang, is al enige tijd uit het gebied verdwenen.

Libellen, juffers en vlinders

In het onderzoeksgebied vastgestelde beschermde en/of zeldzame libellen, juffers en vlinders:

Figuur 3.12

Vastgestelde beschermde en/of zeldzame libellen, juffers en vlinders in het plangebied.

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	FF-wet	Rode Lijst	Oranje Lijst
Libellen en waterjuffers:				
Glassnijder	<i>Brachytron pratense</i>		Kwetsbaar	
Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>			Potentieel bedreigd
Vroege glazenmaker	<i>Aeshna isosceles</i>		Kwetsbaar	Potentieel bedreigd
Vlinders:				
-				

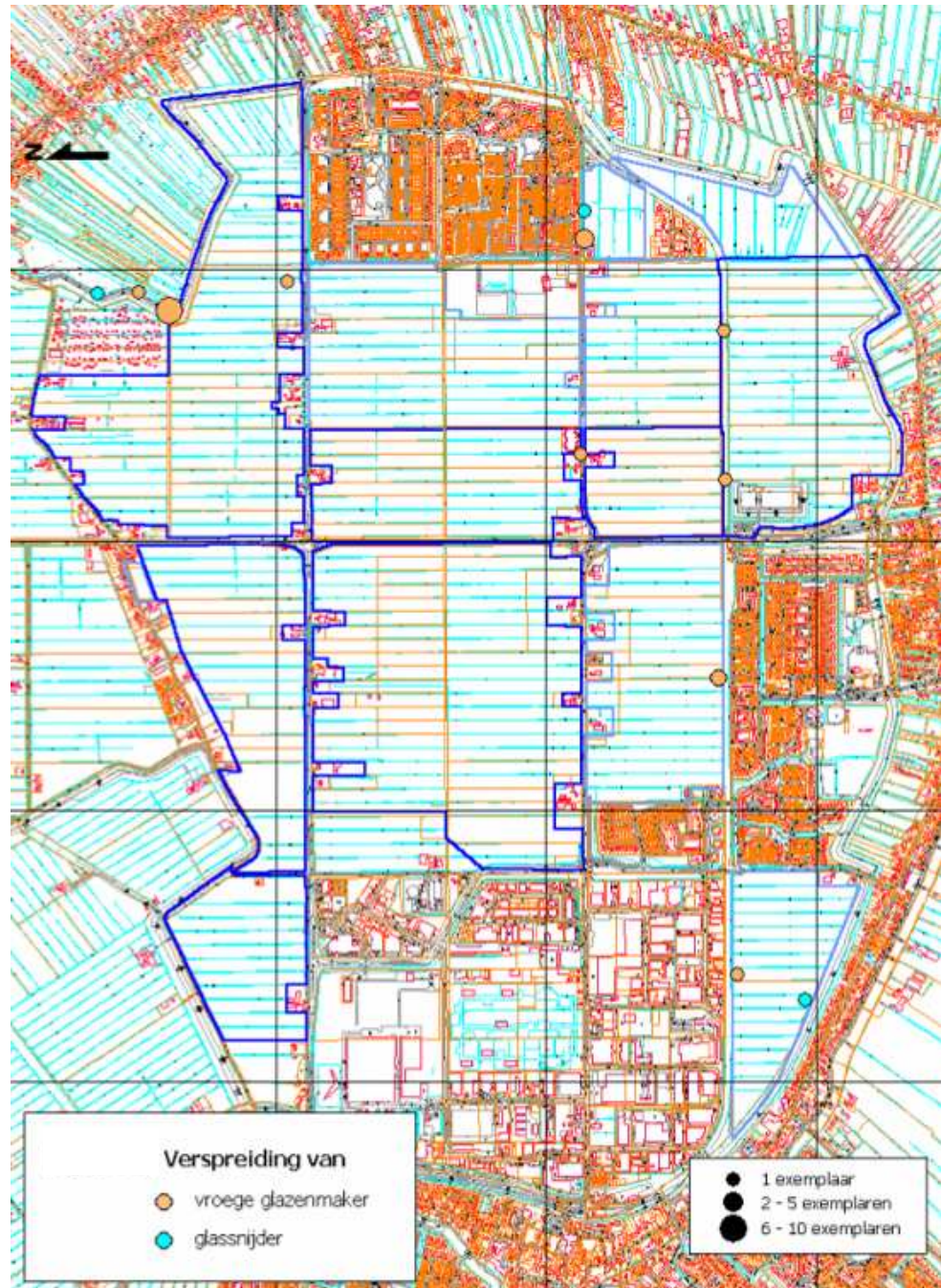
Er zijn in het plangebied in totaal 18 soorten libellen en juffers aangetroffen. De meeste soorten zijn algemeen en worden bij allerlei verschillende watertypen aangetroffen. Een aantal van de aangetroffen soorten stelt meer specifieke eisen aan de habitat. De Glassnijder komt vooral voor bij wateren met goed ontwikkelde water- en oevervegetaties. Ook de Vroege glazenmaker heeft een voorkeur voor wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie. Evenals bij de Glassnijder ligt het zwaartepunt van de verspreiding in Nederland in de laagveengebieden.

De meeste watergangen in de polder Groot-Mijdrecht Zuid voldoen niet aan de eisen die de meer kritische soorten stellen aan hun habitat. De individuen van de bovengenoemde soorten die in het onderzoeksgebied zijn waargenomen, hebben vermoedelijk dan ook betrekking op zwervers, afkomstig van de nabijgelegen laagveenmoerassen. Echter, gezien de concentratie van waarnemingen van de Vroege glazenmaker in het zuidoosten van het gebied (zie figuur 3.13) is het mogelijk dat zich hier een kleine populatie bevindt. Een andere locatie waar de Vroege glazenmaker zich vrijwel zeker voortplant, is het petgatengebied van Achterbos, aan de uiterste noordoostzijde van het onderzoeksgebied. Een soort, die in het gebied niet is vastgesteld, maar die als zwerver mogelijk ook in het gebied zal voorkomen, is de Groene glazenmaker. In de optimale vliegtijd van deze soort (eind juli – eind augustus) is er echter geen veldonderzoek in het gebied verricht, maar vanwege het ontbreken van Krabbescheer in de sloten, is het niet waarschijnlijk dat er zich een populatie van deze (van Krabbescheer afhankelijke) Groene glazenmakers in het plangebied bevindt.

In het onderzoeksgebied zijn géén beschermde of zeldzame vlinders aangetroffen, noch te verwachten.

Figuur 3.13

In het onderzoeksgebied vastgestelde zeldzame of beschermde soorten libellen.

Sprinkhanen

In het onderzoeksgebied zijn alleen algemene soorten sprinkhanen vastgesteld. Voor de 7 aangetroffen soorten sprinkhanen vormt de oude spoordijk een belangrijk element. Hoewel de meeste soorten verspreid door een groot deel van het gebied zijn aangetroffen, zijn van veel soorten de aantallen op de spoordijk het grootst. Géén van de waargenomen soorten is beschermd of opgenomen op de Rode- of Oranje Lijst.

Broedvogels

Er zijn tijdens het onderzoek liefst 81 broedvogelsoorten vastgesteld (zie tabel 3.14). In het gebied komen betrekkelijk weinig duikeenden voor. Dit heeft waarschijnlijk alles te maken met de zeer geringe waterdiepte van de in het onderzoeksgebied aanwezige watergangen.

De vastgestelde territoria van roofvogels en uilen hebben net zoals voor alle andere soorten betrekking op waarnemingen die duiden op de aanwezigheid van een territorium. Er is voor deze soorten niet specifiek naar nesten gezocht. In één geval – het territoriale Buizerdpaar in het bosje ten zuiden van de woonwijk Westerheul – is met zekerheid vastgesteld dat de vogels hier niet gebroed hebben, hoewel er wel sprake is van een territorium. De weidevogelstand van de polder Groot-Mijdrecht Zuid is redelijk, maar zeker niet indrukwekkend. De precieze reden is onduidelijk, maar mogelijk speelt het intensieve gebruik in combinatie met de bodemgesteldheid, de waterhuishouding en de nabijheid van bebouwing (verstoring) hierin een rol. Voor zangvogels van moerassige ruigten en struweel (Bosrietzanger, Grasmus, Rietzanger) is de oude spoorlijn die door het gebied loopt, van grote betekenis, evenals voor enkele andere diergroepen (insecten).

Figuur 3.14

Aangetroffen broedvogels in het plangebied en hun status.

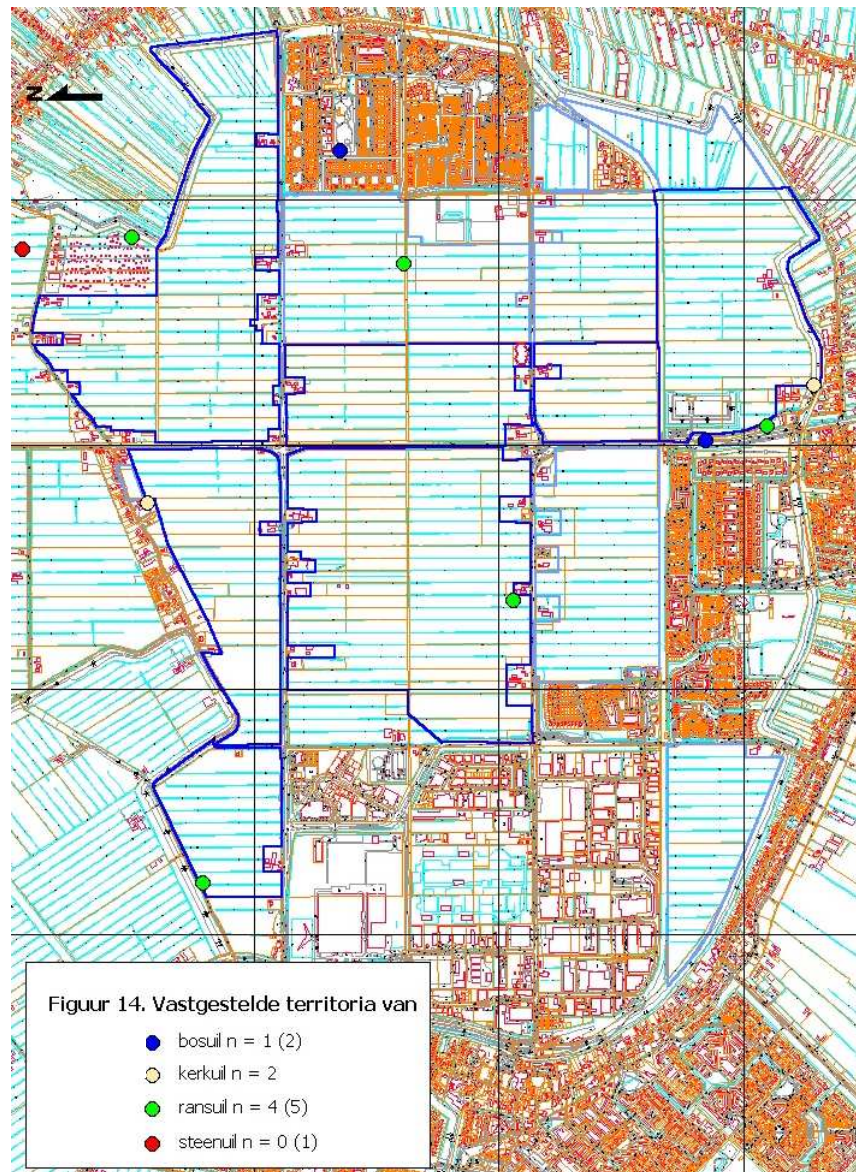
Soortnaam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>		
Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>		
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	Gevoelig	
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>		
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	Kwetsbaar	
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>		
Bosuil	<i>Strix aluco</i>		
Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>		
Brandgans	<i>Branta leucopsis</i>		
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>		
Ekster	<i>Pica pica</i>		
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>		
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>		
Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>		
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>		
Gele kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>	Gevoelig	
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>		
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>		
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	Gevoelig	
Grauwe gans	<i>Anser anser</i>		
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	Gevoelig	
Groenling	<i>Chloris chloris</i>		
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>		
Grote lijster	<i>Turdus viscivorus</i>		
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	Gevoelig	Bedreigd
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>		
Holenduif	<i>Columba oenas</i>		
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>		
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	Gevoelig	
Huiszwaluw	<i>Delichon urbica</i>	Gevoelig	
Kauw	<i>Corvus monedula</i>		
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	Kwetsbaar	Bedreigd
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>		
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>		
Kneu	<i>Carduelis cannabina</i>	Kwetsbaar	
Knobbelswaan	<i>Cygnus olor</i>		
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	Kwetsbaar	

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst
Kolgans	<i>Anser albifrons</i>		
Koolmees	<i>Parus major</i>		
Krakeend	<i>Mareca strepera</i>		
Krooneend	<i>Netta rufina</i>		Bedreigd
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>		
Matkop	<i>Parus montanus</i>	Gevoelig	
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>		
Merel	<i>Turdus merula</i>		
Nijlgans	<i>Alopochen aegyptiacus</i>		
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>		
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>		
Ransuil	<i>Asio otus</i>	Kwetsbaar	
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>		
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>		Potentieel bedreigd
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	Gevoelig	
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>		
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>		
Slobeend	<i>Anas clypeata</i>	Kwetsbaar	
Soepeend	<i>Anas platyrhynchos domesticus</i>		
Soepgans	<i>Anser anser domesticus</i>		
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>		
Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>	Gevoelig	
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>		
Sprinkhaanzanger	<i>Locustella naevia</i>		
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>		
Steenuil	<i>Athene noctua</i>	Kwetsbaar	
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>		
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>		
Tuinfluit	<i>Sylvia borin</i>		
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	Gevoelig	Bedreigd
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>		
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	Gevoelig	
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>		
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>		
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>		
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	Bedreigd	Sterk bedreigd
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>		
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>		
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>		
Wulp	<i>Numenius arquata</i>		
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>		
Zomertaling	<i>Anas querquedula</i>	Kwetsbaar	Bedreigd
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>		
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>		
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>		

Van bovenstaande broedvogels worden in de figuren 3.15, 3.16 en 3.17, onder andere de vogels met min of meer vaste broedplaatsen (uilen, Grote bonte specht en roofvogels) weergegeven.

Figuur 3.15

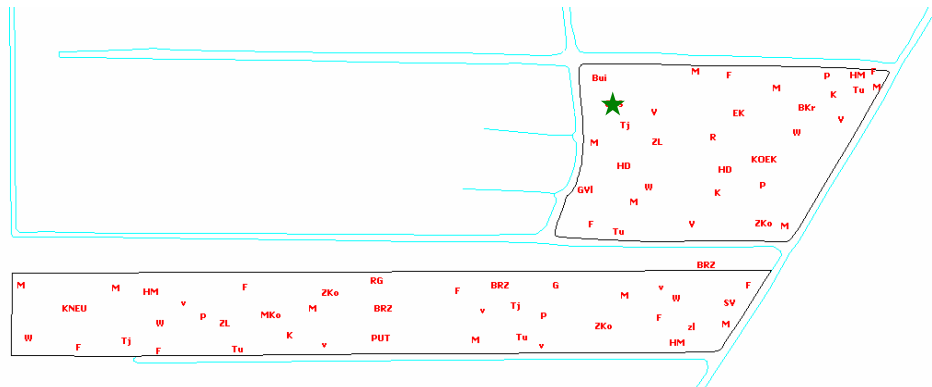
De plaatsen van de vermoedelijke vaste broedplaatsen van de uilen.

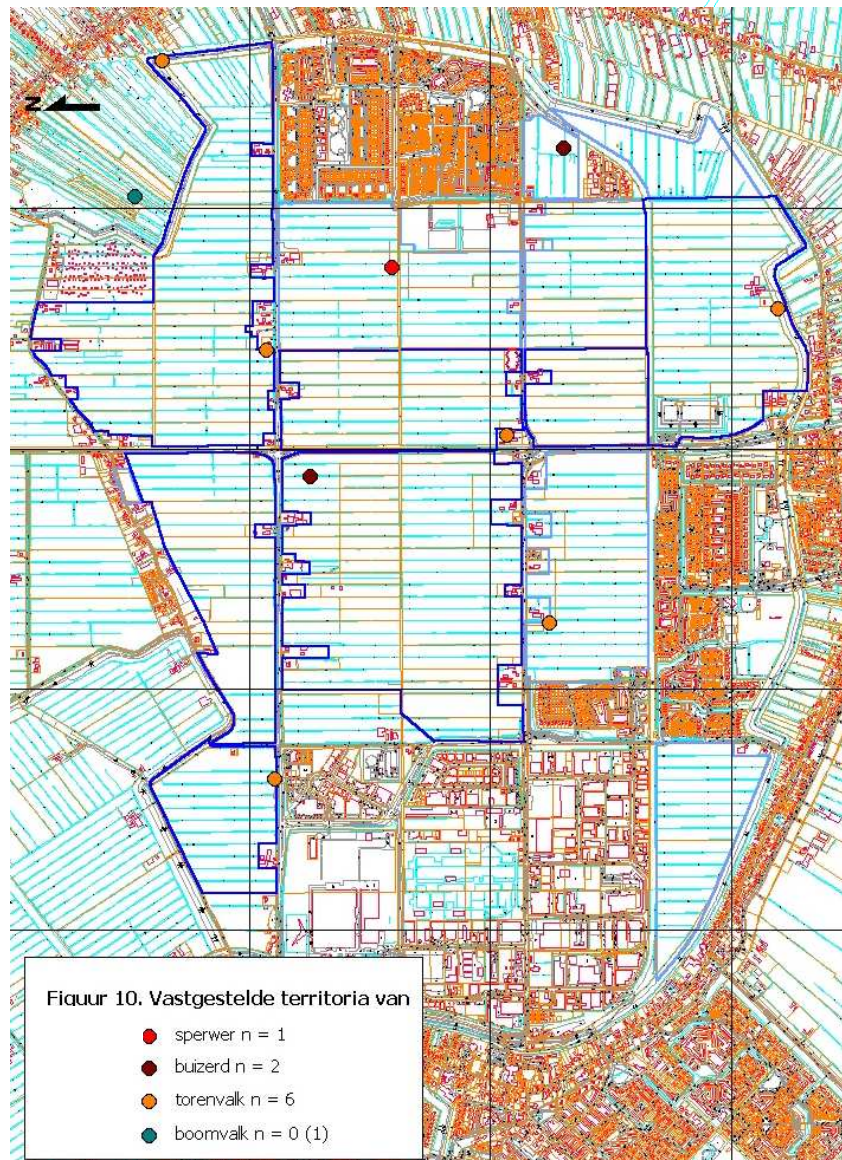
Tussen haakjes de totale waargenomen aantallen territoria, gedeeltelijk buiten het plangebied.

Figuur 3.16

Territoria in de bosschages in het uiterste zuidoosten van het plangebied, met hierin de vaste broedplaats van de Grote bonte specht ()

Figuur 3.17

De vaste broed- en verblijfplaatsen van de roofvogels (met nadruk de Buizerd).

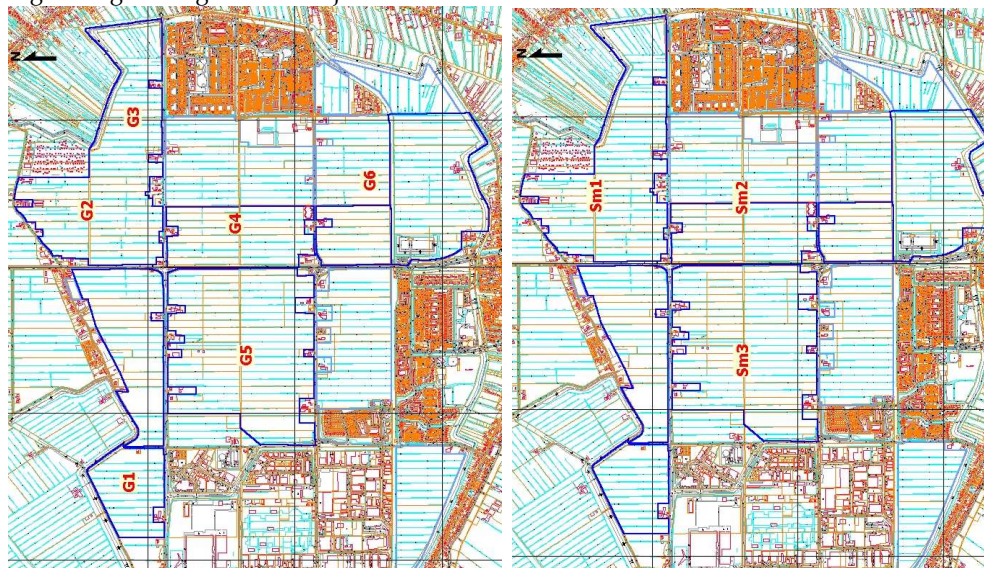
Zwervers, trekvogels en wintergasten

De polder Groot-Mijdrecht Zuid, en met name de gebieden rondom de Mijdrechtse dwarstocht en de gebieden ten noorden van de N201, vervult in ieder geval al sinds halverwege de jaren negentig een rol als pleisterplaats voor ganzen, die aan belang lijkt te winnen. De ganzen houden zich meestal op een aantal vaste locaties op. De talrijkste soort is de Kolgans, waarvan de aantallen vermoedelijk met een zekere regelmaat de 1%-grens

overschrijden. Andere soorten die regelmatig in het gebied pleisteren zijn de Grauwe gans, Brandgans en Toendrarietgans. Ook zijn er in het gebied een drietal vaste pleisterplaatsen van Smienten. Het aantal vogels dat deze pleisterplaatsen bezoekt is relatief laag en gaat de 1000 niet te boven. Sporadisch komen dwaalgasten als Roodhalsgans in het gebied voor. In de winter vervult het onderzoeksgebied ook een bescheiden rol als overwinteringsgebied voor roofvogels. De aanwezige Torenvalken zijn vermoedelijk broedvogels uit het gebied zelf (broedplaatsen bij boerderijen) of de naaste omgeving, die ter plekke overwinteren. De Buizerds komen, evenals de Sperwer, vermoedelijk gedeeltelijk van elders. Uit tellingen in de jaren 1997-2001 is gebleken dat ook Blauwe kiekendief en Smelleken in de winter regelmatig in het gebied verblijven.

Figuur 3.18

Locaties met pleisterende ganzen (l) en Smienten (r) in het plangebied.

Zowel in het zomerhalfjaar als in herfst en voorjaar komen steeds meer Grote zilverreigers voor. Mogelijk broeden deze dieren binnenkort in de Botshol.
(In mei 2004 verbleven hier 2 paren.)

3.4

MOGELIJKE SCHADELIJKE EFFECTEN

In het onderzoeksgebied zullen in de toekomst verschillende bestemmingen worden gerealiseerd. Een deel van het gebied zal als natuur- en/of recreatiegebied worden ingericht. Deze bestemmingen zijn vooral gelegen in en nabij de als PEHS begrensde gebieden (zie figuur 3.19). Daarnaast zullen in een deel van het gebied woningbouw en sportvelden worden gerealiseerd.

3.4.1

AANLEG NATUUR- EN RECREATIEGEBIED

Plan

In het noordwesten van het onderzoeksgebied zal een en recreatiegebied worden aangelegd. In het oosten van het plangebied zal een natuurgebied worden gerealiseerd (zie figuur 3.19). Beide gebieden zullen bestaan uit watergangen, moerasland, graslanden, struweel en opgaand bos. Bij de realisatie van deze natuurtypen zal de nadruk komen te liggen op het vasthouden van de in het gebied aanwezige kwel. Naast de functie natuur, dient een deel

van het gebied in de toekomst te gaan functioneren als recreatiegebied. Na voltooiing dient het gebied per jaar 100.000 tot 200.000 bezoekers te trekken⁴.

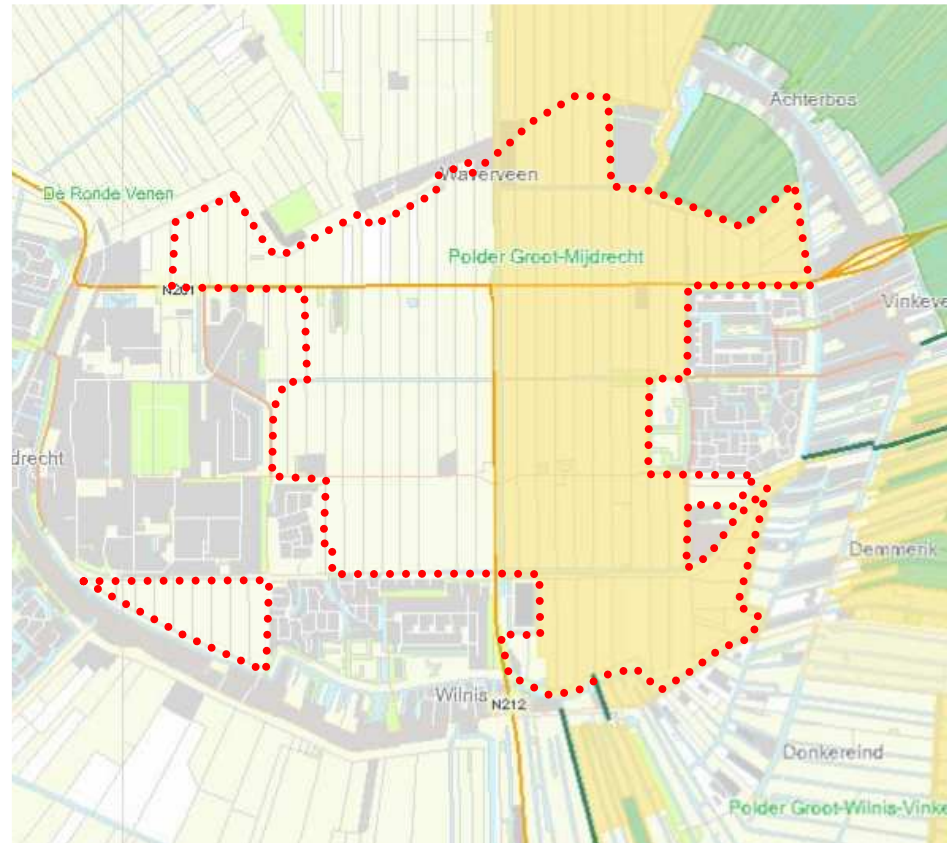
Effecten plan

De realisatie van het plan kent 2 typen effecten op de aanwezige natuurwaarden:

- 1) directe effecten door de werkzaamheden t.b.v. het plan, en
- 2) indirecte effecten door het veranderde landschap na realisatie van het plan.

Figuur 3.19

Toekomstige inrichting van het plangebied (rood) ten opzichte van de PEHS van de provincie Utrecht⁵.

Directe schadelijke effecten

Als gevolg van het vergraven van het maaiveld, het vergraven en dempen van sloten, het maaieren/klepelen van vegetaties en het verwijderen van bomen en struiken kunnen de volgende schadelijke effecten op de aanwezige (beschermde) flora- en fauna optreden:

- algemene kleine zoogdieren kunnen als gevolg van de werkzaamheden worden verwond of gedood;
 - met name Hazen, welke in zeer hoge dichtheden in het gebied voorkomen, zullen door de werkzaamheden schade ondervinden;
- vaste jachtgebieden van algemeen voorkomende vleermuizen kunnen gedurende de werkzaamheden worden verstoord;
- bij het dempen of vergraven van sloten kunnen enkele Kleine modderkruipers en Kroeskarpers worden verwond of gedood (de visstand in het plangebied is echter marginaal);

⁴ Gemeente de Ronde Venen, projectplan Marickenland, Mijdrecht, 2004.

⁵ Bron kaart: www.provincie-utrecht.nl

- algemene amfibieën kunnen als gevolg van de werkzaamheden worden verwond of gedood;
- enkele Rugstreeppadden kunnen als gevolg van de werkzaamheden worden verwond of gedood;
- larven van enigszins zeldzame libellen (Glassnijder, Vroege glazenmaker) kunnen als gevolg van de werkzaamheden verwond of gedood worden;
- 22 bijzondere (Oranje- en/of Rode Lijst - gevoelig tot zeer bedreigd) soorten broedvogels kunnen als gevolg van de werkzaamheden verstoord worden;
- 58 algemene (niet genoemd op de Oranje en/of Rode Lijst) soorten broedvogels kunnen als gevolg van de werkzaamheden verstoord, verwond of gedood worden;
 - de Flora – en faunawet gaat er van uit dat aantasting van broedende vogels en nesten niet plaatsvindt, door in dit verband storende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren;
- drie vaste broed- en verblijfplaatsen van roofvogels (1 Buizerd, 2 Kerkuil) kunnen als gevolg van de werkzaamheden beschadigd of vernietigd worden;
- vaste pleisterplaatsen van ganzen (m.n. Kolkans) en Smienten kunnen gedurende de werkzaamheden worden verstoord;
- daarnaast zullen enkele groeiplaatsen van de algemene Zwanebloem verdwijnen.

Indirecte schadelijke effecten

Als gevolg van het veranderen van de landschappelijke opbouw van het plangebied, kunnen de volgende schadelijke effecten op de huidige natuurwaarden optreden:

- als gevolg van het meer gesloten karakter van het toekomstige natuur- en recreatiegebied (meer beplantingen, struweel, bosschages) zal naar verwachting de weidevogelstand (Grutto, Wulp, e.d.) in het gebied afnemen;
- als gevolg van het mogelijk verwijderen van (oude) agrarische bebouwing zullen de hier aan gerelateerde broedvogels (Gierzwaluw, Boerenwaluw, Huismuis, Huiszwaluw, Ringmus e.d.) uit het gebied verdwijnen.

3.4.2

AANLEG STEDELIJK GEBIED, SPORTVELDEN EN VERKEERSVOORZIENINGEN

Plan

Het zuidwesten en een gedeelte in het oosten van het plangebied zullen als woonwijk en sportvelden worden ingericht (zie figuur 3.19).

Effecten plan

De realisatie van het plan kent 2 typen effecten op de aanwezige natuurwaarden:

- 1) directe effecten door de werkzaamheden t.b.v. het plan, en
- 2) indirecte effecten door het sterk veranderde landschap na realisatie van het plan.

Directe effecten

Als gevolg van het maaien/klepelen van de betreffende gebieden, het verwijderen van struweel en bomen, het bouwrijp maken van de percelen, het vergraven en dempen van sloten, de aanleg van infrastructuur en de bouw van woningen kunnen de volgende schadelijke effecten op de aanwezige (beschermde) flora- en fauna optreden:

- algemene kleine zoogdieren kunnen als gevolg van de werkzaamheden worden verwond of gedood;
 - met name Hazen, welke in zeer hoge dichtheden in het gebied voorkomen, kunnen door de werkzaamheden schade ondervinden;

- vaste jacht- en migratiegebieden van algemeen voorkomende vleermuizen kunnen gedurende de werkzaamheden worden verstoord;
- bij het dempen of vergraven van sloten kunnen incidenteel enkele Kleine modderkruipers worden verwond of gedood;
- algemene amfibieën kunnen als gevolg van de werkzaamheden worden verwond of gedood;
- incidenteel aanwezige Rugstreeppadden kunnen als gevolg van de werkzaamheden worden verwond of gedood;
- enkele enigszins zeldzame libellen (Glassnijder, Vroege glazenmaker) kunnen als gevolg van de werkzaamheden verwond of gedood worden;
- enkele zeldzame (Oranje- en/of Rode Lijst gevoelig tot zeer bedreigd) soorten broedvogels kunnen als gevolg van de werkzaamheden verstoord, verwond of gedood worden, met name in het zuidwesten van het plangebied;
- enkele tientallen algemene (niet genoemd op de Oranje- en/of Rode Lijst) soorten broedvogels kunnen als gevolg van de werkzaamheden verstoord, verwond of gedood worden;
 - de Flora – en faunawet gaat er van uit geen broedende vogels en nesten mogen worden verstoord;
- 1 vaste broed- en verblijfplaats van de Buizerd en 1 vaste broedplaats van een Grote bonte specht kunnen als gevolg van de werkzaamheden beschadigd of vernietigd worden;
- vaste pleisterplaatsen van ganzen (m.n. Kolgans) en Smienten kunnen gedurende de werkzaamheden worden verstoord;
- (bij het dempen of vergraven van sloten kunnen diverse niet door de Ff-wet beschermde Kroeskarpers worden verwond of gedood);
- tot slot zullen géén groeiplaatsen van beschermde plantensoorten verdwijnen, noch leefgebieden van beschermde vissen.

Indirecte schadelijke effecten

Als gevolg van het sterk veranderen van de landschappelijke opbouw van de betreffende deelgebieden, en het intensieve toekomstige gebruik van de gebieden, kunnen de volgende schadelijke effecten op de huidige natuurwaarden optreden:

- als gevolg van sterk gesloten karakter van het toekomstige woongebieden en sportvelden zal naar verwachting de weidevogelstand (Grutto, Tureluur, Wulp, e.d.) in de betreffende gebieden tot 0 worden gereduceerd, daarnaast zal de weidevogelstand in de direct aangrenzende gebieden minder worden als gevolg van het meer gesloten karakter van het gebied;
- als gevolg van het mogelijk verwijderen van (oude) agrarische bebouwing zullen de hier aan gerelateerde broedvogels (Boerenwaluw, Huismuis, Huiswaluw, Ringmus e.d.) in het gebied verdwijnen;
- enkele vaste verblijfplaatsen van Hazen en zeldzame vogels (Rode en/of Oranje Lijst) zullen definitief verdwijnen (onder andere Zomertaling, Koekoek).

3.5

TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET

3.5.1

OVERTREDING VERBODSBEPALINGEN***Realisatie natuur- en recreatiegebied***

In tabel 3.20 zijn de in paragraaf 3.4.1 beschreven schadelijke effecten naar aanleiding van de realisatie van natuur- en recreatiegebieden afgezet tegen de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet.

Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- schade aan broedvogels wordt voorkomen door de versturende werkzaamheden, of in ieder geval de start van de werkzaamheden op de betreffende locatie, buiten het broedseizoen (indicatief begin maart – eind juli) te laten plaatsvinden;
- tijdens de start en uitvoer van de werkzaamheden wordt ten aanzien van de algemene amfibieën en algemene zoogdieren de uiterste zorgvuldigheid betracht en worden mitigerende (verzachtende) maatregelen uitgevoerd. Daarmee voldoet de gemeente aan de 'zorgplicht' voor deze aanwezige *algemene* soorten (tabel 1 AMvB).

Figuur 3.20

Mogelijke overtredingen van de Flora- en faunawet bij realisatie van het natuur- en recreatiegebied

Soort(groep)	Effect	Verbodsbepaling
Algemene vaatplanten (tabel 1 AMvB) <u>Zwanebloem</u>	Aanwezige exemplaren kunnen beschadigd worden, of van hun groeiplaats verwijderd	Geen overtreding (mits voldaan wordt aan de zorgplicht (artikel 2))
Algemene soorten (tabel 1 AMvB) <u>Kleine zoogdieren</u> (Bosmuis, Dwergmuis, Egel, Haas, Hermelijn, Huisspitsmuis, Konijn, Mol, Rosse woelmuis, Veldmuis, Woelrat) <u>Amfibieën</u> (Bruine kikker, Groene kikker-complex, Gewone pad, Kleine watersalamander, Middelste groene kikker, Meerkikker)	Aanwezige dieren kunnen tijdelijk verstoord worden en mogelijk onopzettelijk gedood worden bij uitvoering van werkzaamheden Het leefgebied wordt na realisering verbeterd, waardoor de lokale populaties in aantal zullen toenemen.	Geen overtreding (mits voldaan wordt aan de zorgplicht (artikel 2))
Jachtgebieden algemene vleermuizen (Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis)	Mogelijk tijdelijk verstoren van jachtgebied en vaste migratieroutes. Na realisatie van de plannen is er optimaler jachtgebied aanwezig	Geen overtreding (mits 's nachts geen gebruik wordt gemaakt van felle bouwverlichting)
Broedvogels (algemene soorten en soorten van de Oranje en Rode Lijst*)	Wegnemen van deel van het leefgebied	Geen overtreding (mits de aanvang van de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvindt)
Zeldzame vissen <u>Kroeskarper</u>	Aanwezige dieren kunnen onopzettelijk gedood worden bij het vergraven of dempen van watergangen. Het leef-gebied wordt na realisering verbeterd, waardoor de lokale populaties in aantal zullen toenemen.	Geen overtreding (is geen beschermde soort, maar hiervoor geldt wel de zorgplicht (artikel 2))
Overig beschermde soorten (tabel 2 AMvB) <u>Kleine modderkruiper</u>	Aanwezige dieren kunnen gedood of tijdelijk verstoord worden bij het vergraven of dempen van watergangen.	Doden en opzettelijk verontrusten (artikelen 9 en 10)

	Het leefgebied wordt na realisering verbeterd, waardoor de lokale populatie in aantal zal toenemen.	
Streng beschermde soorten (tabel 3 AMvB) <u>Rugstreeppad</u>	Aanwezige dieren kunnen onopzettelijk gedood of opzettelijk verstoord worden bij het vergraven of dempen van watergangen en taluds. Het leefgebied wordt na realisering verbeterd, waardoor de lokale populatie in aantal zal toenemen.	Doden en opzettelijk verontrusten (artikelen 9 en 10)
Vaste broed- en verblijfplaatsen van vogels (Buiszand, Kerkuil, Gier-, Huis-, en Boerenzwaluw)	De aanwezige vaste verblijfplaatsen kunnen door de werkzaamheden verstoord worden of verloren gaan	Verstoren of wegnemen vaste broed- en verblijfplaatsen (artikel 11)

* Broedvogels welke op de Oranje of Rode Lijst worden vermeld, zijn door de Flora- en faunawet niet strenger beschermd dan algemene broedvogels. Wel kan invulling worden gegeven aan de zorgplicht door broedlocaties van zeldzame en/of bedreigde soorten niet uit het plangebied te laten verdwijnen.

Realisatie stedelijk gebied, verkeersvoorzieningen en sportvelden

In figuur 3.21 zijn de in paragraaf 3.4.2 beschreven schadelijke effecten naar aanleiding van de realisatie van stedelijk gebied, verkeersvoorzieningen en sportvelden afgezet tegen de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Hierbij zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd als vermeld in bovenstaande paragraaf.

Figuur 3.21

Mogelijke overtredingen van de Flora- en faunawet in het toekomstige stedelijke deel van het plangebied

Soort(groep)	Effect	Verbodsbepaling
Beschermde vaatplanten	Niet aanwezig – geen effecten	Geen overtreding
Algemene soorten (tabel 1 AMvB) <u>Kleine zoogdieren</u> (Bosmuis, Dwergmuis, Egel, Haas, Hermelijn, Huisspitsmuis, Konijn, Mol, Rosse woelmuis, Veldmuis, Woelrat) <u>Amfibieën</u> (Bruine kikker, Groene kikker complex, Gewone pad, Kleine watersalamander, Middelste groene kikker, Meerkikker)	Aanwezige dieren kunnen worden verstoord en mogelijk onopzettelijk gedood bij uitvoering van werkzaamheden. Het leefgebied van de kleine zoogdieren zal na realisering van het plan grotendeels verdwijnen. De populaties amfibieën kunnen zich uitbreiden indien de verplichte waterbergingen met natuurvriendelijke oevers worden ingericht.	Geen overtreding (mits voldaan wordt aan de zorgplicht (artikel 2))
Jachtgebieden algemene vleermuizen (Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis)	<u>Tijdelijk</u> verstoren van jacht- en migratie gebied.	Geen overtreding (mits 's nachts geen gebruik wordt gemaakt van felle bouwverlichting)
Broedvogels (algemene soorten en soorten van de Oranje en/of Rode Lijst*)	Wegnemen van deel van leefgebied	Geen overtreding (mits de aanvang van de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvindt)
Zeldzame vissen <u>Kroeskarper</u>	Aanwezige dieren kunnen onopzettelijk gedood worden bij het vergraven of dempen van watergangen.	Geen overtreding Geen overtreding (is geen beschermde soort, maar hiervoor geldt wel de zorgplicht (artikel 2))

Overig beschermde soorten (tabel 2 AMvB) <u>Kleine modderkruiper</u>	Aanwezige dieren kunnen onopzettelijk gedood worden bij het vergraven of dempen van watergangen.	Doden en opzettelijk verontrusten (artikelen 9 en 10)
Streng beschermde soorten (tabel 3 AMvB) <u>Rugstreeppad</u>	<u>Incidenteel</u> aanwezige dieren kunnen onopzettelijk gedood worden bij het vergraven of dempen van watergangen en taluds.	Doden en opzettelijk verontrusten (artikelen 9 en 10)
Vaste broed- en verblijfplaatsen van vogels (Buizerd, Gier-, Huis-, en Boerenwaluw)	De aanwezige vaste verblijfplaatsen kunnen door de werkzaamheden beschadigd worden of verloren gaan	Beschadigen en wegnemen vaste broed- en verblijfplaatsen (artikel 11)

* Broedvogels welke op de Oranje en Rode Lijst worden vermeld, zijn door de Flora- en faunawet niet strenger beschermd dan algemene broedvogels. Wel kan invulling worden gegeven aan de zorgplicht door broedlocaties van zeldzame en/of bedreigde soorten niet uit het plangebied te laten verdwijnen.

3.5.2

MOGELIJKHEDEN VOOR VRIJSTELLINGEN EN ONTHEFFINGEN

Voor de hierboven geconstateerde (mogelijke) overtredingen van algemene verbodsbepalingen kunnen vrijstellingen en ontheffingsmogelijkheden van toepassing zijn. Figuur 3.22 en 3.23 geven aan welke vrijstellingen en ontheffingen van toepassing zijn bij het realiseren van de natuur- en recreatiegebieden en bij het realiseren van de stedelijke gebieden, infrastructuur en sportvelden.

Benodigde vrijstellingen en ontheffingen bij het realiseren van recreatie- en natuurgebieden

Figuur 3.22

Benodigde vrijstellingen en ontheffingen bij de realisatie van recreatie- en natuurgebieden.

Soort(groep)	Verbodsbepaling	Vrijstelling / ontheffing
- Algemene kleine zoogdieren - Algemene amfibieën - Algemene vaatplanten	- Onopzettelijk doden (artikel 9) - Opzettelijk verontrusten (artikel 10) - Beschadigen en vernietigen groeiplaatsen (artikel 8)	Algemene vrijstelling
Rugstreeppad	- Opzettelijk verontrusten (artikel 10) - Bemachtigen en verplaatsen (artikel 13)	Ontheffing ex artikel 75 *
Kleine modderkruiper	[- Opzettelijk verontrusten (artikel 10)] - Bemachtigen en verplaatsen (artikel 13)	Voorwaardelijke vrijstelling ** (omdat men nog niet in het bezit is van een gedragscode, dient een ontheffing te worden aangevraagd)
Vaste broed- en verblijfplaatsen van vogels (Buizerd, Kerkuil, Gier-, Huis-, en Boerenwaluw)	- Beschadigen en wegnemen vaste broed- en verblijfplaatsen (artikel 11)	Ontheffing ex artikel 75 *

* Hierbij dient te worden getoetst: 1) of er geen alternatief is, 2) of er sprake is van een bij wet genoemd belang, 3) of er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;

** Wanneer wordt gewerkt volgens een door het bevoegd gezag goedgekeurde gedragscode.

Gelet op de zorgplicht (artikel 2) wordt door Dienst Regelingen geen ontheffing verstrekt voor het onopzettelijk doden (artikel 9) van Kleine modderkruipers en Rugstreeppadden.

Door te werken conform de zorgplicht hoeft voor Kleine modderkruipers voor artikel 10 (het opzettelijk verontrusten) geen ontheffing te worden aangevraagd. Gezien het mobiele karakter van de Rugstreeppad kan niet voorkomen worden dat de soort wordt verontrust, hiertoe dient wel een ontheffing voor artikel 10 (opzettelijk verontrusten) te worden aangevraagd. De modderkruipers dienen voorafgaand aan de werkzaamheden te worden weggevangen en verplaatst.

Hiertoe dient een ontheffing voor artikel 13 (bemachtigen en verplaatsen) te worden aangevraagd, in sommige gevallen (uitsluitend in de maanden april – juni, in de voortplantingstijd) kunnen wellicht ook Rugstreeppadden worden weggevangen, voor de zekerheid dient hiervoor ook een ontheffing voor artikel 13 te worden aangevraagd.

Benodigde vrijstellingen en ontheffingen bij het realiseren van stedelijk gebied, verkeersvoorzieningen en sportvelden

Figuur 3.23

Benodigde vrijstellingen en ontheffingen bij de realisatie van stedelijk gebied, verkeersvoorzieningen en sportvelden.

Soort(groep)	Verbodsbepaling	Vrijstelling / ontheffing
- Algemene kleine zoogdieren - Algemene amfibieën	- Onopzettelijk doden (artikel 9) - Opzettelijk verontrusten (artikel 10)	Algemene vrijstelling
Rugstreeppad	- Opzettelijk verontrusten (artikel 10) - Bemachtigen en verplaatsen (artikel 13)	Ontheffing ex artikel 75 *
Kleine modderkruiper	- Bemachtigen en verplaatsen (artikel 13)	Voorwaardelijke vrijstelling ** (omdat men niet in het bezit is van een gedragscode, dient een ontheffing te worden aangevraagd)
Vaste broed- en verblijfplaatsen van vogels (Buizerd, Gier-, Huis-, en Boerenzwaluw, Grote bonte specht)	Beschadigen en wegnemen vaste broed- en verblijfplaatsen (artikel 11)	Ontheffing ex artikel 75 *

* Hierbij dient te worden getoetst: 1) of er geen alternatief is, 2) of er sprake is van een bij wet genoemd belang, 3) of er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;

** Wanneer wordt gewerkt volgens een door het bevoegd gezag goedgekeurde gedragscode.

Gelet op de zorgplicht (artikel 2) wordt door Dienst Regelingen geen ontheffing verstrekt voor het onopzettelijk doden (artikel 9) van Kleine modderkruipers en Rugstreeppadden. Door te werken conform de zorgplicht hoeft Kleine modderkruipers voor artikel 10 (het opzettelijk verontrusten) geen ontheffing te worden aangevraagd. Gezien het mobiele karakter van de Rugstreeppad kan niet voorkomen worden dat de soort wordt verontrust, hiertoe dient een ontheffing voor artikel 10 (opzettelijk verontrusten) te worden aangevraagd. De modderkruipers dienen voorafgaand aan de werkzaamheden te worden weggevangen en verplaatst. Hiertoe dient een ontheffing voor artikel 13 (bemachtigen en verplaatsen) te worden aangevraagd, in sommige gevallen kunnen wellicht ook Rugstreeppadden worden weggevangen, voor de zekerheid dient hiervoor ook een ontheffing voor artikel 13 te worden aangevraagd.

3.5.3

VOORWAARDEN VOOR ONTHEFFINGEN

Rugstreeppad

Enkele individuen van de Rugstreeppad komen voor in het gedeelte van het plangebied dat omgevormd moet worden tot natuurgebied. Daarnaast is het niet onmogelijk dat, gezien het mobiele karakter van de soort, zwerfende exemplaren in het gedeelte, dat omgevormd moet worden tot recreatiegebied en onder andere stedelijk gebied.

In beide deelgebieden kunnen dus verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden. De Rugstreeppad valt onder Tabel 3 van de AMvB Flora- en faunawet en is dus zwaar beschermd. Voor schade aan de Rugstreeppad kan geen vrijstelling worden verkregen, wel een ontheffing. Hierbij wordt getoetst:

- 1) of er geen alternatief is;
- 2) of er sprake is van een bij wet genoemd belang⁶;
- 3) of er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

NB. In deze natuurtoets wordt alleen de gunstige staat van instandhouding behandeld. Voor het aantonen van de criteria 'geen alternatief' en 'een bij wet genoemd belang' wordt verwezen naar het projectplan 'Marickeland'.

Gunstige staat van instandhouding

Het gebied waar daadwerkelijk enkele individuen van de Rugstreeppad zijn aangetroffen, wordt omgevormd tot natuurgebied. De aanwezigheid van enkele individuen kan wijzen op de aanwezigheid van een kleine (deel)populatie van de soort. Het is van belang dat de soort zowel tijdens de werkzaamheden als na realisatie van het project in het gebied aanwezig blijft.

Om tijdens de werkzaamheden in het te realiseren natuurgebied, maar ook in de andere deelgebieden waar gewerkt gaat worden, zo min mogelijk schade aan de soort toe te brengen, kunnen de volgende maatregelen genomen te worden:

- bij voorkeur niet werken tijdens voortplantingsperiode (half maart – half juli), noch in de overwinteringsperiode (oktober – maart); liefst de start van de werkzaamheden plannen in de periode augustus – september (de padden zijn dan nog mobiel, en kunnen dan nog wegkomen);
- opsporen en wegvangen van dieren in de periode april – half juni;
- na het wegvangen afzetten van werkterrein met amfibieënwerend raster;
- bij werken in sloten en langs waterkanten vanaf de dichte of smalle zijde naar het brede en/of open water toewerken;
- in de sloten waar Rugstreeppadden voorkomen, kan door inzet van een extra man naast de graafmachine voorkomen worden dat mogelijk aanwezige individuen schade oplopen;
- landbiotopen van de Rugstreeppad ongeschikt maken middenin de voortplantingsperiode (april – mei); de padden bevinden zich dan namelijk in of nabij de watergangen (voortplantingsbiotopen).

⁶ Onderzoek en onderwijs; repopulatie en herintroductie; bescherming van flora en fauna; veiligheid van het luchtverkeer; volksgezondheid of openbare veiligheid; dwingende redenen van openbaar belang; het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom; belangrijke overlast veroorzaakt door dieren.

Om na realisatie van de plannen de huidige kleine populatie in stand te houden, kan een gedeelte van het plangebied, voorafgaand aan de werkzaamheden waarbij mogelijk verbodsbepalingen t.a.v. de Rugstreeppad worden overtreden, worden ingericht als voortplantingsbiotoop van de soort. Daarnaast kan worden gedacht aan het realiseren van een overwinteringsbiotoop.

De voortplantingsbiotoop, enkele poelen, dient te voldoen aan de volgende criteria:

- de poelen mogen niet te diep zijn maar, in verband met de in verhouding tot andere soorten late eileg door de Rugstreeppad, mogen ook niet droogvallen;
- er mag geen vis in aanwezig zijn, vissen eten de larven van amfibieën;
- de oevers mogen niet te hard zijn, de padden moeten zich in de oevers kunnen ingraven.

Figuur 3.24

Een voorbeeld van (zandige) voortplantingshabitat van de Rugstreeppad.

Foto: I.W. van Woersem, ARCADIS.

Naast het voortplantingshabitat kan in het toekomstige natuurgebied een overwinteringsgebied voor de soort worden gerealiseerd. Dit overwinteringsgebied dient voldoende beschutting te bevatten. Bij voorkeur bestaat het gebied uit een wal van diverse stobben welke geplaatst zijn op een ondergrond waarin de soort zich kan ingraven. (Zie foto 3.25)

Figuur 3.25

Een voorbeeld van een voor Rugstreepadden zeer geschikt overwinteringsplaats.

Foto: I.W. van Woersem, ARCADIS.

Kleine modderkruiper

In enkele watergangen in het te realiseren recreatiegebied komen lage dichtheden Kleine modderkruipers voor. Waarschijnlijk is er hier sprake van een kleine lokale populatie. In de rest van de watergangen van het plangebied zijn geen Kleine modderkruipers vastgesteld. De Kleine modderkruiper staat vermeld in tabel 2 van de AMvB. Voor ruimtelijke ontwikkelingen die schade toebrengen aan de soort geldt een voorwaardelijke vrijstelling, mits de activiteiten worden uitgevoerd aan de hand van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Omdat de gemeente de Ronde Venen nog niet in het bezit is van een dergelijke gedragscode, moet voor schade aan de soort een ontheffing aangevraagd worden. Deze ontheffingsaanvraag wordt alleen getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

Gunstige staat van instandhouding

Het gebied waar daadwerkelijk enkele individuen van de Kleine modderkruiper zijn aangetroffen, wordt omgevormd tot recreatiegebied. De aanwezigheid van enkele individuen kan wijzen op de aanwezigheid van een kleine (deel)populatie van de soort. Het is van belang dat de soort zowel tijdens de werkzaamheden als na realisatie van het project in het gebied aanwezig blijft.

Om tijdens de werkzaamheden in het te realiseren recreatiegebied, maar ook in de andere deelgebieden waar gewerkt gaat worden, zo min mogelijk schade aan de soort toe te brengen, dient de volgende maatregel genomen te worden:

- wanneer een watergang met Kleine modderkruipers wordt gedempt of vergraven, dienen voorafgaand aan de werkzaamheden de Kleine modderkruipers weggevangen en verplaatst te worden.

Om na realisatie van de plannen (i.i.g. de huidige kleine) populatie in stand te houden, kan een gedeelte van het plangebied worden ingericht als optimaal leefgebied voor de soort. De Kleine modderkruiper is door zijn manier van voedsel zoeken aangewezen op gebieden met een fijn bodemsubstraat. Ondiepe plekken met een rijke begroeiing van hogere

waterplanten en een zandbodem of een laag van zacht, los slib hebben de voorkeur⁷ (zie figuur 3.26).

Figuur 3.26

Een natuurvriendelijke oever, met daaraan grenzend een rijk begroeide watergang met ondiepe gedeelten en een bodem van slib.

Vaste broedplaatsen van vogels

Op enkele plaatsen in het plangebied zijn vaste broedplaatsen van vogels aanwezig. Een deel hiervan is gerelateerd aan (agrarische) bebouwing, welke (in de huidige vorm) mogelijk uit het plangebied zal verdwijnen. Hierbij gaat het om enkele broedplaatsen van de Gier-, Huis- en Boerenwaluw, en de Kerkuil. Van de Kerkuil is echter maar één broedplaats aanwezig in het uiterste zuiden in het plangebied. Daarnaast zijn in het te realiseren recreatiegebied, en het te realiseren stedelijk gebied in het oosten van het plangebied, beide één broedplaats van de Buizerd aanwezig. Tot slot is in het meest zuidoostelijke bosje, welke plaats moet maken voor een woonwijk, één vaste broedplaats van een Grote bonte specht aanwezig.

Voor het vernielen of wegnemen van vaste verblijfplaatsen van vogels kan geen vrijstelling worden verkregen, wel een ontheffing. Hierbij wordt getoetst:

- 1) of er geen alternatief is;
 - 2) of er sprake is van een bij wet genoemd belang⁸;
 - 3) of er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
- NB. In deze natuurtoets wordt alleen de gunstige staat van instandhouding behandeld. Voor het aantonen van de criteria 'geen alternatief' en 'een bij wet genoemd belang' wordt verwezen naar het projectplan 'Marickeland'.

Gunstige staat van instandhouding

Het is voor met name de Kerkuil (Rode Lijst: kwetsbaar) van belang dat de soort na de werkzaamheden in het gebied aanwezig blijft. Het aantal broedende Kerkuilen gaat de laatste jaren weliswaar vooruit, maar deze vooruitgang is vooral te danken aan de toename van nestkasten. De Huis- en Boerenwaluw staan tevens als 'kwetsbaar' op de Rode Lijst,

⁷ OVB, Vis en Water; soortprofiel Kleine modderkruiper, 2004.

⁸ Onderzoek en onderwijs; repopulatie en herintroductie; bescherming van flora en fauna; veiligheid van het luchtverkeer; volksgezondheid of openbare veiligheid; dwingende redenen van openbaar belang; het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom; belangrijke overlast veroorzaakt door dieren.

dit is te danken aan de veranderende agrarische bedrijfsvoering. Daarnaast verdient het aanbeveling om de bomen waarin de Buiszwalvers en de Grote bonte specht broeden tijdens de werkzaamheden te sparen.

Om tijdens de werkzaamheden zo min mogelijk schade aan de soorten toe te brengen, dient de volgende maatregel genomen te worden:

- niet starten met werkzaamheden (onder andere kapwerkzaamheden tijdens het broedseizoen. (indicatief half maart – eind juli) of wanneer er nog broedende vogels op de betreffende locaties aanwezig zijn (óók voor / na het broedseizoen).

Om na realisatie van de plannen de broedparen van de betreffende vogels in stand te houden, kunnen in gedeelten van het plangebied compenserende verblijven worden aangeboden (indien het behouden van broedplaatsen redelijkerwijs geen optie is). Hierbij zijn de volgende opties mogelijk:

1. Het plaatsen van nestkasten en -pannen voor Huis-, Boeren- en Gierzwaluwen in of aan nieuwe gebouwen;

Ter compensatie van het verloren gaan van vaste broedplaatsen van zwaluwen kunnen relatief eenvoudige maatregelen worden genomen. Er kan worden gekozen uit diverse soorten nestpotten, nestpannen en inbouwstenen. De beide laatste neststenen (figuur 3.28) zijn voornamelijk geschikt voor Gierzwaluwen.

Figuur 3.27

Nestpotten geschikt als broedplaats voor A) Gier-, B) Boeren- en C) Huiszwaluw.

Bronnen: www.gierzwaluw.nl
- www.natuurhulpcentrum.be

A)

B)

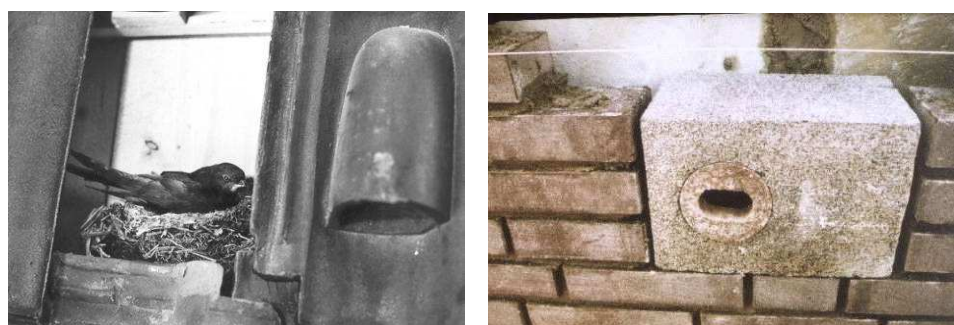
C)

Figuur 3.28

A) Nestpan geschikt als broedplaats voor de Gierzwaluw.

B) Ingebouwde neststeen geschikt als broedplaats voor de Gierzwaluw.

Bron foto: www.gierzwaluw.nl

A)

B)

2. Het plaatsen van Kerkuilkasten

Ter compensatie van het mogelijk verloren gaan van een vaste broedplaats van de Kerkuil kan in een (te behouden) oude schuur in (of direct naast) het plangebied een nestkast worden geplaatst (zie figuur 3.29).

Figuur 3.29

Een nestkast voor Kerkuilen ingebouwd in het dak van een schuur.

Bron foto: www.willebroek.be

3. *Het plaatsen van vervangende nestruimte voor de Buizerd*

Ter compensatie van het mogelijk verloren gaan van vaste broedplaatsen van de Buizerd kunnen in bomen die in het plangebied behouden blijven, of in bomen in de omgeving van het plangebied zogenaamde kunsthorsten geplaatst worden (zie figuur 3.30).

Figuur 3.30

Een kunsthorst geplaatst in een Grove den.

Buizerden bouwen hun eigen nesten; bovenstaande opgehangen kunsthorsten worden evenwel vaak dankbaar verder in gebruik genomen en uitgebreid. Ook andere, minder algemene roofvogels of uilen zoals Boomvalk of Ransuil maken graag gebruik van dergelijke kunsthorsten.

4. *Het plaatsen van een vervangende nestruimte voor de Grote bonte specht*

De Grote bonte specht maakt zijn eigen nest. 's Winters slapen de spechten in oude broedholten. Omdat het een standvogel is, dient een ontheffing voor het beschadigen, verwijderen van de vaste verblijfsplaats te worden aangevraagd.

Het aanbieden van compenserende nestgelegenheid is niet nodig – die wordt vrijwel altijd door Spreeuwen in beslag genomen.

Er moeten voldoende oudere bomen in de buurt staan, om de spechten gelegenheid te geven een nieuw hol uit te hakken.

Foto 3.31

Brakke, ijzerhoudende kwel –
in winter zichtbaar door
bruinkleuring in ijs.

Foto 3.32

Overwinterende Grauwe
ganzen

HOOFDSTU

4 Toetsing (P)EHS

4.1

TOETSING STRUCTUURSCHEMA GROENE RUIMTE

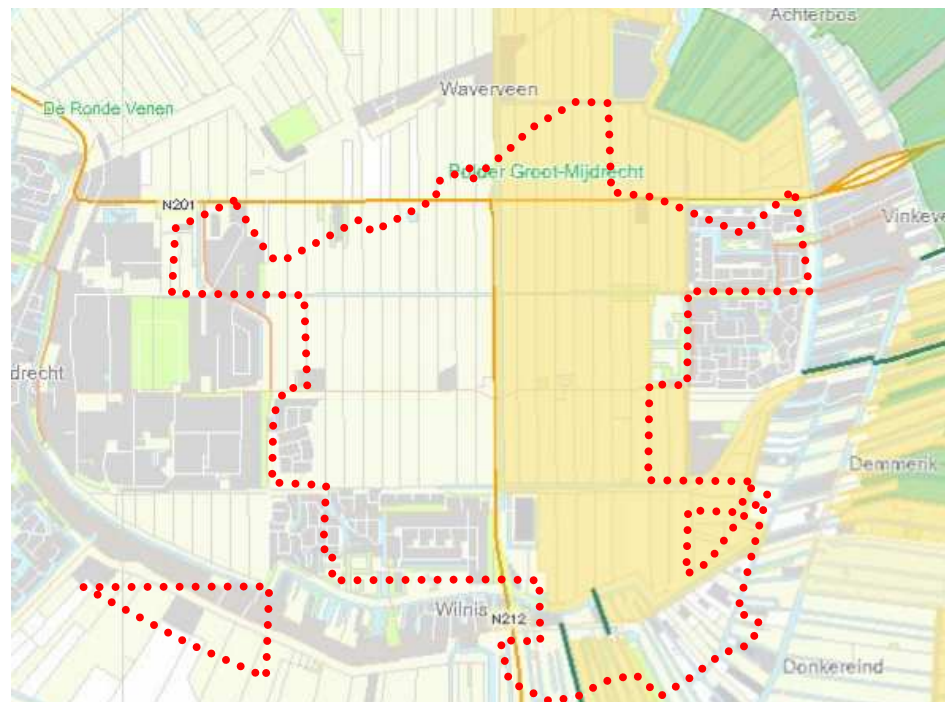
Nieuwe plannen of projecten in of direct grenzend aan de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) mogen niet zo maar plaatsvinden, zeker niet als hierbij schade op kan treden aan wezenlijke waarden waarvoor de EHS in het leven is geroepen. Natuur- (en landschaps)waarden die verloren gaan binnen dit deel van de (Provinciale) EHS, zullen vooraf gecompenseerd moeten worden. De eisen die aan compensatie worden gesteld, zijn neergelegd in het Structuurschema Groene Ruimte van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Figuur 4.1

Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de PEHS van de provincie Utrecht.

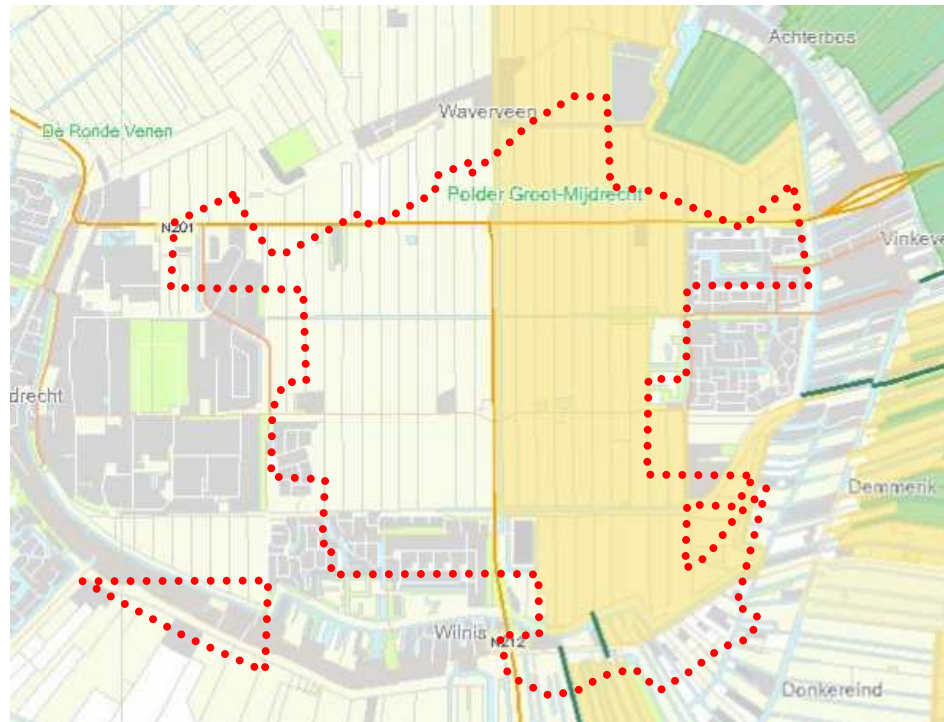
Bron kaart: www.provincie-utrecht.nl

Nu gaat het bij het project 'Marickenland' juist om (onder andere) de ontwikkeling van nieuwe hoogwaardige natuur. Een deel van het plangebied is planologisch begrensd als PEHS, maar bestaat momenteel (nog) uit landbouwgrond. Het project Marickenland geeft onder andere invulling aan de ontwikkeling van het betreffende gedeelte van de PEHS (zie figuur 4.1). Daarnaast vindt in het plangebied ontwikkeling plaats van stedelijk gebied, infrastructuur, recreatiegebied en sportvelden. Deze laatste bestemmingen worden niet gerealiseerd in de begrensde PEHS, echter wel aangrenzend aan de PEHS. Het is niet ondenkbaar dat door de realisatie van deze functies nadelige effecten optreden op waarden van de nabijgelegen PEHS (zie figuur 4.2).

Figuur 4.2

Toekomstige inrichting Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de PEHS van de provincie Utrecht⁹.

In situaties waarbij bijvoorbeeld de bestemming 'wonen' naast een reeds bestaand gedeelte PEHS wordt gerealiseerd, vindt doorgaans de onderstaande toetsing plaats. Daarbij is al vastgesteld dat de realisering van de aangrenzende bestemming schade (externe effecten) kan toebrengen aan de huidige wezenlijke waarden en kenmerken van het PEHS gebied.

Volgens het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan alvorens de voorgenomen bestemmingen de goedkeuring van het bevoegd gezag (Provincie) kunnen krijgen:

- 1) er moet worden aangetoond dat aan dit belang niet elders of op een andere wijze tegemoet kan worden gekomen (geen alternatief);
- 2) er is sprake van redenen van groot openbaar belang;
- 3) indien beide bovenstaande zaken door de initiatiefnemer kunnen worden aangetoond, en er treedt schade op aan de wezenlijke waarden en kenmerken van de PEHS, dienen er vanuit het oogpunt van het provinciaal compensatiebeginsel mitigerende maatregelen te worden genomen;
- 4) als dan nog steeds schade aan de wezenlijke waarden en kenmerken van dit deel van de PEHS wordt toegebracht, moet deze schade gecompenseerd worden.

In dit geval worden echter zowel de PEHS als de omliggende gebieden ontwikkeld. Een toetsing van de negatieve effecten van de realisatie van de bestemmingen 'recreatie, infrastructuur en wonen' op de huidige wezenlijke waarden en kenmerken van de nabijgelegen PEHS lijkt dus niet zinvol. Deze waarden en kenmerken veranderen immers op korte termijn.

⁹ Bron kaart: www.provincie-utrecht.nl

Door het realiseren van natuurgebied in het betreffende gedeelte PEHS kan het echter wel zo zijn dat de huidige (agrarische) natuurwaarden (de huidige wezenlijke waarden en kenmerken) worden aangetast. Hiertoe wordt in onderstaande paragrafen een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige natuurwaarden, en de effecten van deze overgang.

Met betrekking tot de realisatie van de bestemmingen 'wonen en infrastructuur' is het waarschijnlijk dat deze de direct aangrenzende PEHS in de toekomst negatief beïnvloedt. Hiertoe worden aanbevelingen gedaan voor een optimale inpassing van deze bestemmingen ten aanzien van de aangrenzende PEHS.

4.2

HUIDIGE WEZENLIJKE WAARDEN EN KENMERKEN POLDER GROOT-MIJNRECHT ZUID

De huidige wezenlijke waarden en kenmerken kunnen afdoende worden geformuleerd op basis van ons onderzoek naar de consequenties met betrekking tot de Flora- en faunawet. De natuurwaarden in het betreffende gedeelte van de nog te ontwikkelen PEHS kenmerken zich door de aanwezigheid van kenmerkende soorten voor open agrarisch grasland:

- de aanwezigheid van alleen algemene kleine zoogdieren, zeldzame soorten (Waterspitsmuis, Noordse woelmuis) zijn niet aangetroffen
 - een zéér hoge Hazen stand;
 - de aanwezigheid van vaste jachtgebieden van algemeen voorkomende vleermuizen (Laatvlieger, Gewone dwergvleermuis, Watervleermuis);
- een zeer lage en qua diversiteit arme visstand;
 - enkele Kroeskarpers en Kleine modderkruipers zijn wel aangetroffen;
- diverse algemene amfibieën;
- een kleine populatie van de (minder algemene) Rugstreeppad;
- larven van enigszins zeldzame libellen (Glassnijder, Vroege glazenmaker) kunnen als gevolg van de werkzaamheden verwond of gedood worden;
- 22 zeldzame (Oranje en/of Rode Lijst - gevoelig tot zeer bedreigd) soorten broedvogels;
 - er is geen sprake van een indrukwekkende weidevogelstand.
- 58 algemene (niet genoemd op de Oranje en/of Rode Lijst) soorten broedvogels kunnen als gevolg van de werkzaamheden verstoord, verwond of gedood worden;
- drie vaste broed- en verblijfplaatsen van roofvogels (1 Buizerd, 2 Kerkuil);
- aanzienlijke (vaste) pleisterplaatsen van ganzen (m.n. Kolkans) en Smienten;
- groeiplaatsen van alleen algemene vaatplanten (onder andere Zwanebloem).

4.3

EFFECTEN NATUURONTWIKKELING POLDER GROOT-MIJNRECHT ZUID

4.3.1

TOEKOMSTIGE NATUURDOELTYPEN

Het te realiseren natuurgebied dient in de toekomst te bestaan uit de volgende typen natuur (incl. bedekkingsgraden)¹⁰:

- LV-3.02: Brak watergemeenschap (10%);
- LV-3.03 LB: Moeras en rietland, matig brak (60%);
- LV-3.04 N: Nat schraalgrasland (10%);
- LV-3.05: Bloemrijk grasland (10%);
- LV-3.07 N: Struweel, nat (10%).

¹⁰ Provincie Utrecht, Utrechtse natuurdoeltypen CD-ROM, Utrecht, 2001.

Brak watergemeenschap

Oorspronkelijk kenden de chloridegehalten in de brakke wateren een grote dynamiek. Na elke overstroming uit zee was het water vrijwel gelijk aan het zeewater. Nadien trad langzamerhand verzoeting op. Als gevolg van deze verschuivingen in zoutgehalten traden op kleine schaal allerlei interessante overgangen op. Thans kennen de brakke wateren, door de afwezigheid van zulke ingrijpende processen, een veel constanter chloridegehalte, hoewel er op veel plaatsen sprake is van een langzame verzoeting.

Moeras en rietland, matig brak

Ruige riet- en zeggenvegetaties langs brakke wateren of op moerassige plaatsen, zowel lijn- als vlakvormig. Van belang voor onder meer broedende rietvogels, waarvan de kritische soorten afhankelijk zijn van overjarig riet. Veel doelsoorten prefereren enige structuurvariatie als gevolg van voortschrijdende verlanding, begrazing vanuit graslanden of een gedifferentieerd maaibeheer.

Nat schraalgrasland

Onder dit type vallen de blauwgraslanden en andere hooilanden, waarbij sprake is van toevoer van grond- en/of oppervlaktewater van goede kwaliteit. Deze vegetaties kunnen zowel op vaste bodem als drijvend (zoals meestal bij trilvenen) voorkomen. De soortenrijkdom van hogere planten kan zeer groot zijn, maar ook voor een aantal bijzondere vlindersoorten is de betekenis van dit type groot.

Bloemrijk grasland

Glanshaverhooilanden en bloemrijke kamgrasweiden. Wat voedselrijker en minder vochtig dan de natte schraalgraslanden. Belangrijk voor weidevogels als Grutto en Kemphaan. De floristische waarde is niet groot, maar wel vrij snel te ontwikkelen.

Struweel, nat

Struwelen maken onderdeel uit van de verlanding in laagveengebieden. Mantel- en zoombegroeiingen zijn in het laagveengebied nauwelijks ontwikkeld. De waarde is vooral gelegen in de broedmogelijkheden voor reigerachtigen, zangvogels, kiekendieven en dergelijke en als leefgebied van kleine, grondgebonden zoogdieren..

Het onderdeel natuur van het plan Marickenland maakt tevens deel uit van de 'Natte as.' Het streven is om het gebied toegankelijk te maken voor soortgroepen van natte (schrale) graslanden en moerassen.

4.3.2

EFFECTEN NATUURONTWIKKELING

Negatieve effecten

Door de ontwikkeling van de agrarische weiden tot grote delen met moeras en rietland (60%) verandert het open agrarische gebied nadrukkelijk van karakter. De graslanden, die gedurende de zomermaanden worden gebruikt door broedende weidevogels (Grutto, Scholekster, Tureluur, e.d.) en Hazen, zullen grotendeels verdwijnen. Er worden in het PEHS-gebied weliswaar gebieden als (natuurlijk) grasland ingericht (ongeveer 20%); desondanks is de verwachting (mede door het schraler worden van de graslanden en het verloren gaan van de openheid) dat de Hazen en weidevogelstand aanzienlijk lager zullen worden. In de wintermaanden worden de agrarische graslanden bevolkt door redelijke hoeveelheden ganzen (m.n. Kolgans) en Smienten.

Door het (grotendeels) verdwijnen van het voedselrijke grasland is de verwachting dat de ganzen- en Smientenstand in de winter aanzienlijk lager zal worden. De vogels zullen het gebied in de winter nog wel als rustplaats gebruiken, aangezien moerassige gebieden lastig voor Vossen te bereiken zijn, maar gezien het voedselarmere karakter van het gebied zal de betekenis als foerageergebied voor ganzen en Smienten sterk afnemen.

Door het verdwijnen van de bebouwing zal de hier aan gerelateerde broedvogelstand (Gier-, Boeren- en Huiszwaluw, Huismus e.d.) in het PEHS-gebied aanzienlijk afnemen. Daarnaast verdwijnt mogelijk een vaste broedplaats van de Kerkuil. Tot slot kunnen tijdens de natuurbouw-werkzaamheden per ongeluk de aanwezige kleine populaties van Kleine modderkruiper en Rugstreeppad worden beschadigd of vernietigd.

Positieve effecten

Naar verwachting zullen de broedvogels van moeras- en rietlanden, open water en struwelen door de ontwikkeling van het gebied aanzienlijk in aantal toenemen. Het gebied wordt door de ontwikkeling van grootschalige moeras- en rietlanden, zowel zeer geschikt als broedplaats voor moerasvogels (karekieten, Roerdomp, kiekendieven, Baardmannentje e.d.), als voor foeragerende/pleisterende (roof)vogels in de winter (Blauwe kiekendief, e.d.) of zomer (Lepelaar e.d.).

Door de toename aan open water, en de afname van nutriënten in het water (door natuurlijk gebruik, en het verwijderen van het slib), zullen naar verwachting de hier aan gerelateerde soortgroepen aanzienlijk in aantal toenemen. De verwachting is dat op termijn de populaties libellen, vissen, amfibieën (ook Rugstreeppadden bij de juiste maatregelen) sterk in aantal zullen toenemen. Daarnaast zal er sprake zijn van een sterke toename van de floristische waarden van de wateren. Tot slot gaat naar verwachting de kwaliteit van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen, door de met de moerasontwikkeling gepaard gaande toename aan grote, eiwitrijke insecten, omhoog.

In de nabije toekomst zullen vooral grote reigerachtigen (Grote zilverreiger!) en *broedende* ganzen nog meer van het gebied gebruik gaan maken.

4.4

INVLOEDEN VAN HET BEBOUWEN VAN OMLIGGENDE GEBIEDEN

De huidige waarden van de PEHS zullen forsworden beïnvloed door de natuurontwikkeling in het PEHS-gebied. De ontwikkeling van de omliggende gebieden zal naar verwachting op de huidige natuurwaarden van het PEHS gebied een (veel) beperktere invloed hebben. Wel kan de ontwikkeling van nabijgelegen gebieden tot woon- en recreatiegebied negatieve invloeden (externe effecten) hebben op de toekomstige natuurwaarden van het PEHS-gebied. Hierbij moet vooral worden gedacht aan verdrogende / wegzijgende effecten door een lagere grondwaterstand in de woonwijk. Hierdoor kunnen (wellicht) de potenties van het PEHS-gebied niet geheel worden benut.

Daarnaast kunnen de verlichting van de woonwijk en infrastructuur een probleem vormen. Door de intensievere verlichting als gevolg van de verandering van bestemming kan een deel van het PEHS gebied ongeschikt of onbereikbaar worden als jachtgebied voor lichtgevoelige vleermuizen, zoals de Meervleermuis – die echter in het plangebied niet zijn vastgesteld. Deze soorten migreren en foerageren niet of nauwelijks door (relatief) verlichte gebieden. Tot slot kan het (intensievere) verkeer als gevolg van de te ontwikkelen woonwijk een probleem vormen. Op wegen, grenzend aan het PEHS-gebied, bestaat (wanneer geen faunavoorzieningen worden aangelegd) een aanzienlijke kans op verkeersslachtoffers.

Bovenstaande argumenten pleiten voor een optimale landschappelijke inpassing van de aangrenzende woon-, werk- en infrastructuurbestemmingen.

4.4.1

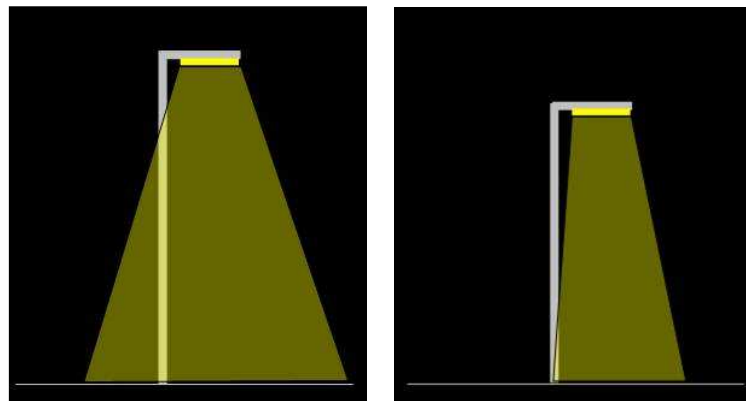
INPASSINGSMATREGELEN

Maatregelen om de mogelijke kwalitatieve schade aan deze wezenlijke waarden en kenmerken van de PEHS te beperken, zouden kunnen zijn:

- het plaatsen van een geleidend raster of andere barrière langs de te bebouwen percelen, het maken van een geleiding waardoor amfibieën en kleine zoogdieren niet op de wegen ten prooi vallen aan het verkeer;
- het maken van een nieuwe, brede waterpartij met natuurvriendelijke oevers als buffer tussen de bebouwing en de te realiseren natuur.
- het aanbrengen van faunapassages onder de wegen in het buitengebied;
- het sterk beperken van de toepassing van lichtbronnen in de toekomstige woonwijk en infrastructuur, en het plaatsen van vleermuisvriendelijke lichtbronnen (zie figuur 4.3).

Figuur 4.3

Standaard straatverlichting, welke relatief hoog is en een brede straal heeft, en vleermuisvriendelijke verlichting, welke lager is en een smallere straal heeft.

HOOFDSTU

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 CONCLUSIES

5.1.1 NATUURTOETS

Op grond van dit onderzoek kunnen met betrekking tot de soortbescherming de volgende conclusies worden getrokken:

- in het gehele onderzoeksgebied zijn algemene beschermde soorten uit tabel 1 van de Flora- en faunawet aanwezig. Voor schade door werkzaamheden aan deze soorten geldt een vrijstelling, wel dienen redelijkerwijs maatregelen te worden genomen welke schade aan deze soorten voorkomen of verzachten. Hiertoe dient te worden gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol (met mitigerende maatregelen); zie bijlage 3.
 - het onderzoeksgebied kent een zéér hoge Hazenstand, als gevolg van de ontwikkelingen gaat deze stand in de toekomst aanzienlijk achteruit;
- in het gehele onderzoeksgebied broeden 58 'algemene' broedvogels (niet vermeld op de Rode of Oranje lijst) en 22 soorten 'zeldzame' soorten (wel vermeld op deze lijsten). Voor de vogels zonder een vaste broed- en verblijfplaats geldt, dat indien niet gestart wordt met de werkzaamheden tijdens het broedseizoen (indicatief begin maart – eind juli) de werkzaamheden gewoon doorgang kunnen vinden;
 - het gebied heeft een redelijke weidevogelstand (niet laag, maar ook niet uitzonderlijk hoog) als gevolg van de ontwikkelingen (voornamelijk het verdwijnen van geschikt habitat en verdichting van het landschap) zal de weidevogelstand aanzienlijk afnemen.

Realiseren recreatie- en natuurgebieden

- Tijdens de realisering van het recreatie- en natuurgebied kunnen jacht- en foerageergebieden van vleermuizen door nachtelijke verlichting tijdelijk worden verstoord. Door hier vooral langs watergangen zéér beperkt mee om te gaan, hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd;
- In de watergangen van de gebieden, waar recreatie- en natuurgebieden moeten worden gerealiseerd, bevindt zich een kleine lokale populatie Kleine modderkruipers. Voor deze soort moet, omdat de gemeente niet in het bezit is van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode, een ontheffing voor het bemachtigen en verplaatsen van de soort worden aangevraagd (artikel 13);
- In de watergangen en taluds van de gebieden waar recreatie- en natuurgebieden moeten worden gerealiseerd, bevindt zich een kleine lokale populatie Rugstreeppadden. Voor deze soort dient, voor zover niet te voorkomen, een ontheffing voor het opzettelijk verontrusten en het bemachtigen en verplaatsen van de soort te worden aangevraagd

(artikel 10 en 13). Deze ontheffingsaanvraag dient gepaard te gaan met een mitigatie- en compensatieplan;

- Door de realisatie van de natuur- en recreatiegebieden zal mogelijk een deel van de (agrarische) bebouwing verdwijnen. Hierdoor zullen ook vaste verblijfplaatsen van Boeren-, Gier- en Huiszwaluw en Kerkuil verdwijnen. Voor het beschadigen en/of wegnemen van deze vaste broed- en verblijfplaatsen (indien niet redelijkerwijs te voorkomen) moet een ontheffing voor artikel 11 van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Deze ontheffing dient gepaard te gaan met een mitigatie- en compensatieplan.

Realiseren stedelijk gebied, verkeersvoorzieningen en sportvelden

- In de watergangen en taluds van de gebieden waar stedelijk gebied, verkeersvoorzieningen en sportvelden moeten worden gerealiseerd, komen waarschijnlijk incidenteel enkele Rugstreeppadden voor. Voor mogelijke schade aan deze exemplaren dient, voor de zekerheid, een ontheffing voor het opzettelijk verontrusten en het bemachtigen en verplaatsen van de soort te worden aangevraagd (artikel 10 en 13). Wanneer in het natuurgebied compenserende maatregelen worden uitgevoerd, kan worden volstaan met mitigerende maatregelen;
- In de watergangen van de gebieden waar stedelijk gebied, verkeersvoorzieningen en sportvelden moeten worden gerealiseerd, bevindt zich een kleine lokale populatie Kleine modderkruipers. Voor deze soort moet, omdat de gemeente niet in bezit is van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode, een ontheffing voor het bemachtigen en verplaatsen van de soort worden aangevraagd (artikel 13);
- Door de realisatie van het stedelijk gebied, verkeersvoorzieningen en sportvelden zullen mogelijk (agrarische) bebouwing en (oude) bomen verdwijnen. Hierdoor zullen waarschijnlijk ook vaste verblijfplaatsen van Boeren-, Gier- en Huiszwaluw, Buizerd en Grote bonte specht verdwijnen. Voor het beschadigen en/of wegnemen van deze vaste broed- en verblijfplaatsen (indien niet redelijkerwijs te voorkomen) moet een ontheffing voor artikel 11 van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Deze ontheffing dient gepaard te gaan met een mitigatie- en compensatieplan.

5.1.2

GEBIEDSBESCHERMING

Structuurschema Groene Ruimte

Op grond van dit onderzoek kunnen met betrekking tot de gebiedsbescherming, in dit geval alleen de PEHS waarvoor het toetsingskader het SGR geldt, de volgende conclusies worden getrokken:

- de grotendeels agrarische natuurwaarden in het gebied zullen door de natuurbouw-werkzaamheden naar alle verwachting verdwijnen.
 - Door de ontwikkeling van de agrarische weiden tot grote delen moeras en rietland verandert het open agrarische gebied nadrukkelijk van karakter. De graslanden die gedurende de zomermaanden worden gebruikt door broedende weidevogels en Hazen zullen grotendeels verdwijnen.
 - In de wintermaanden worden de agrarische graslanden bevolkt door ganzen en Smienten. Door het (grotendeels) verdwijnen van het voedselrijke grasland is de verwachting dat de ganzen- en smientenstand in de winter aanzienlijk lager zal zijn.
 - Door het verdwijnen van de bebouwing zal de hier aan gerelateerde broedvogelstand in het EHS-gebied aanzienlijk afnemen.

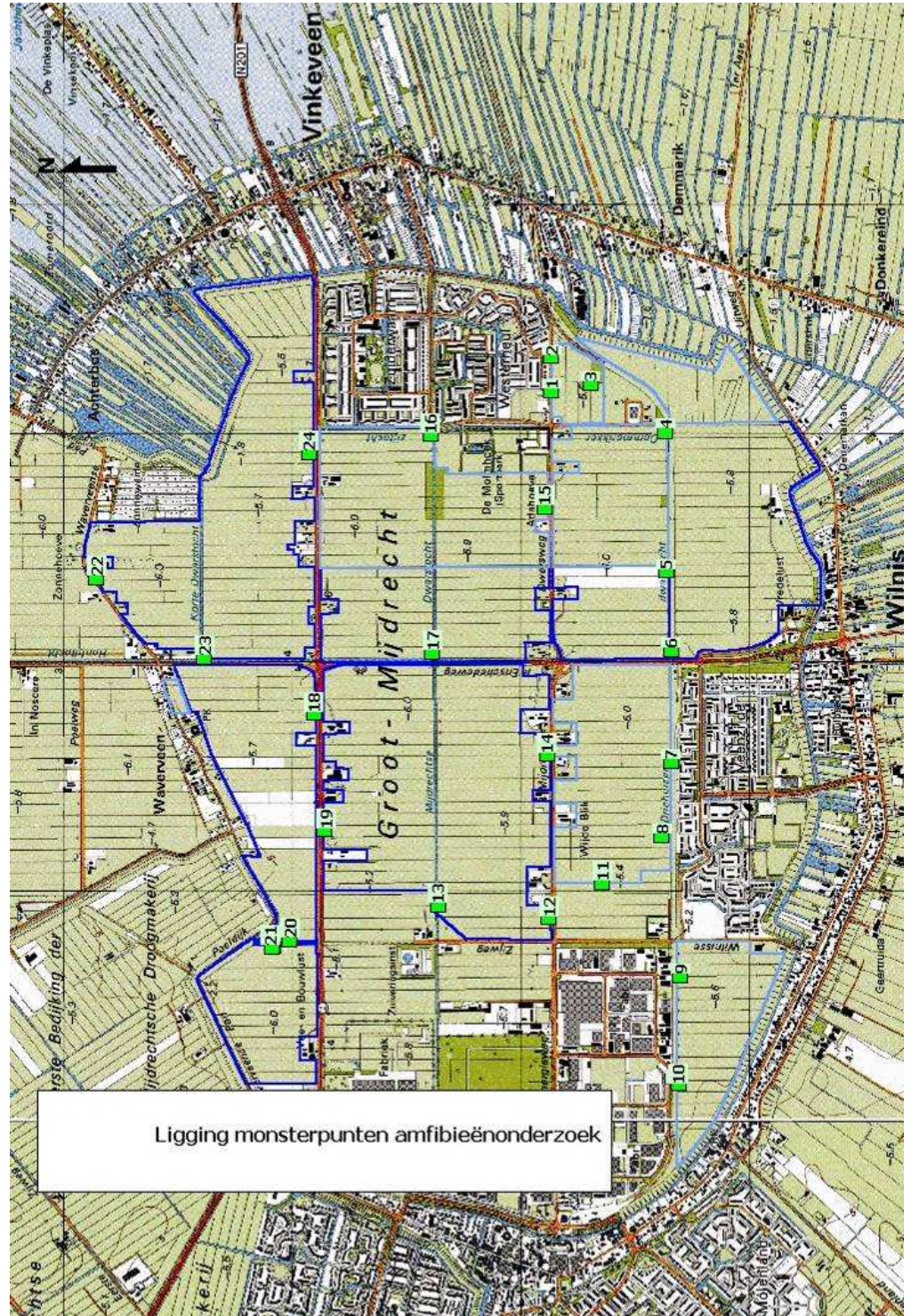
- Tot slot kunnen tijdens de natuurbouw-werkzaamheden onopzettelijk de aanwezige kleine populaties van Kleine modderkruiper en Rugstreeppad worden beschadigd of vernietigd.
- Door de natuurbouw in het betreffende PEHS-gebied zullen naar alle waarschijnlijkheid de aan (brak) moeras en rietland gerelateerde natuurwaarden aanzienlijk aan waarde toenemen.

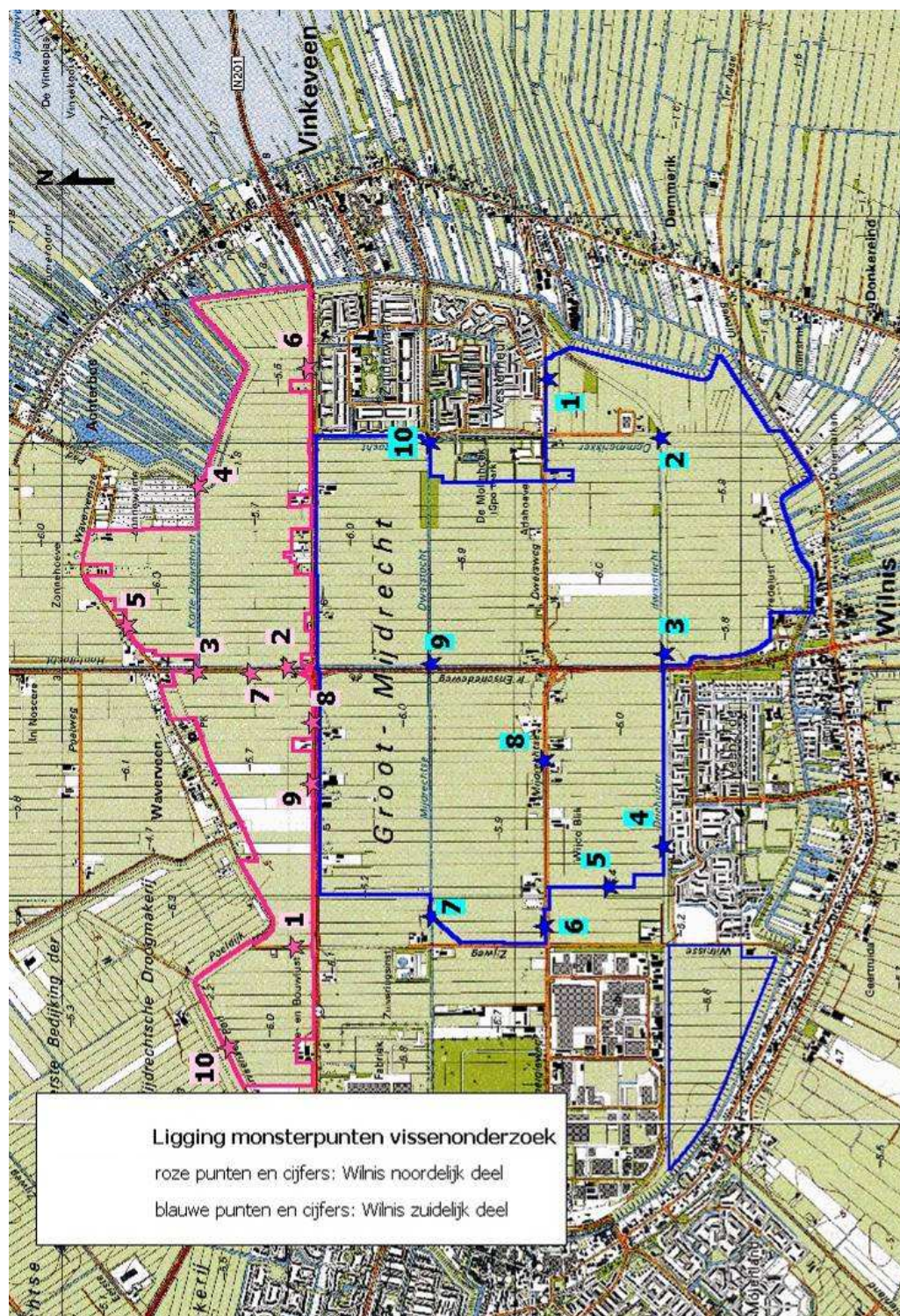
Natura 2000

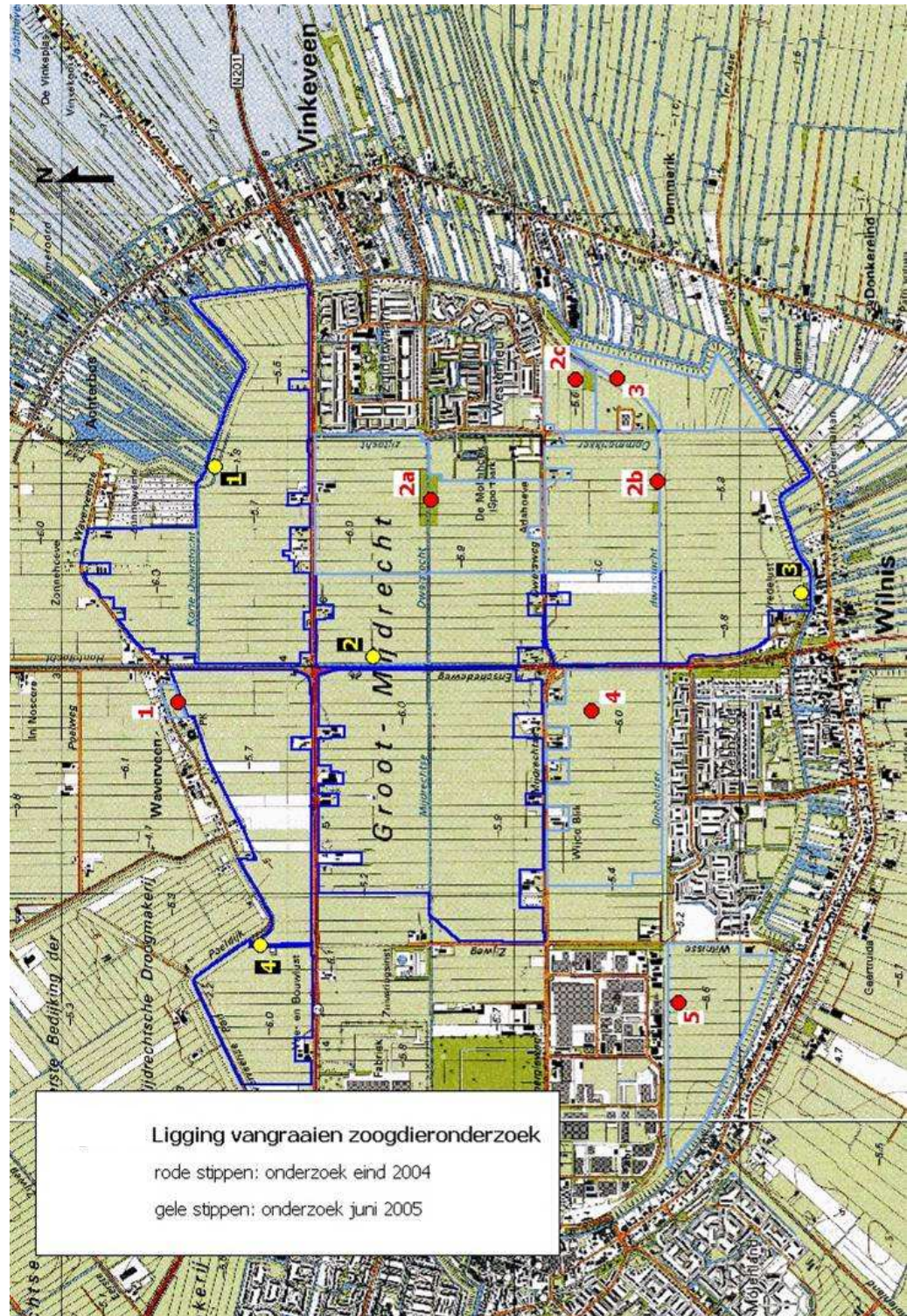
- Het plangebied Marickenland en haar directe omgeving zijn niet aangewezen als beschermd natuurmonument, daarom wordt in de rapportage niet verder ingegaan op deze vorm van gebiedsbescherming.
- Het plangebied Marickenland en haar directe omgeving zijn niet aangewezen als SBZ in het kader van de Vogelrichtlijn, daarom wordt in de rapportage niet verder ingegaan op deze vorm van gebiedsbescherming.
- De ontwikkeling van het plan Marickenland heeft zeer waarschijnlijk alleen positieve effecten op de SBZ van de Habitatrictlijn, de Botshol (afname wegzijging, minder toevoer gebiedsvreemd water), daarom wordt in de rapportage niet verder ingegaan op deze vorm van gebiedsbescherming.

BIJLAG

1 Locaties monsterpunten

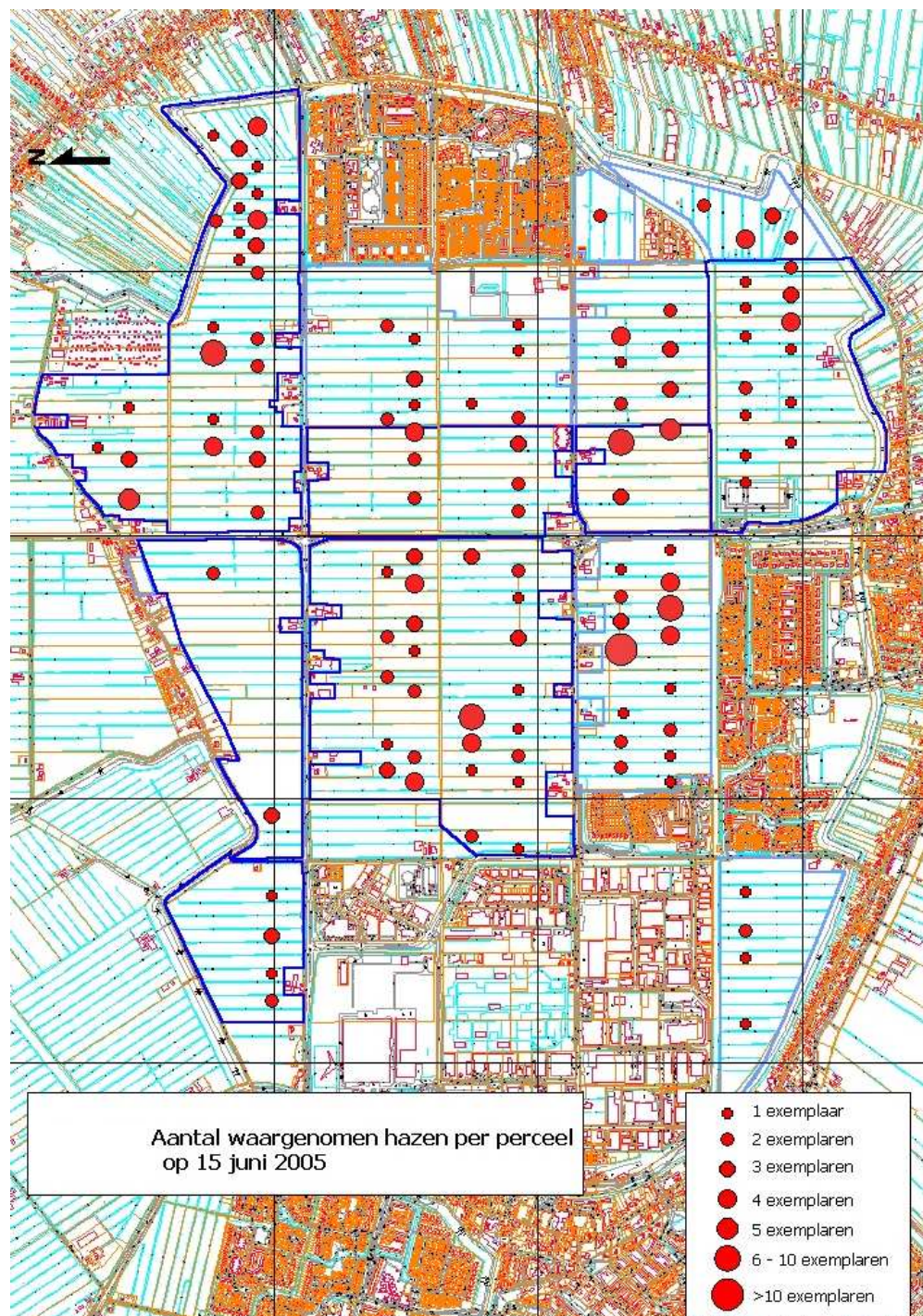

BIJLAG

2 Hazenstand Groot-Mijdricht Zuid

COLOFON

NATUURTOETS POLDER GROOT-MIJNRECHT ZUID

OPDRACHTGEVER:

GEMEENTE DE RONDE VENEN

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

M.J. Breedveld

ARCADIS

I.W. van Woersem

ARCADIS

GECONTROLEERD DOOR:

I.W. van Woersem

ARCADIS

L. Hulst

Gemeente De Ronde Venen

M. Schrijvers

Dienst Landelijk Gebied

VRIJGEGEVEN DOOR:

N. Reichart

ARCADIS

29 november 2005

110402/WA5/3W0/000797.001b

ARCADIS REGIO BV

Polarisavenue 15

Postbus 410

2130 AK Hoofddorp

Tel 023 5668 411

Fax 023 5611 575

www.arcadis.nl

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens
uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder
schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit
dit document worden veeveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale
reproductie of anderszins.